

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 —
Pe 3 luni . . . 7 —
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrloyi N-rul 1/a.

INSERȚIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Leo deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ROMÂNUL

Ironie.

De Ioan Montani,

Arad, 7 Iunie.

(*) Se pare că o forță supremă, inaperceptibilă, zădărnicește c'o îndărătnicie nelăblâzită silințele figuranților din camera ungară de-a produce în sfârșit un efect cu adevărat tragic, care să stârnească emoții adânci în sufletul populației și s'o determine pentru atitudini mai puțin pasive.

Fatal. Oricât de extreme mijloacele, oricât de spectaculoase și emotive artificiale, efectul asupra milioanei de privitori rămâne același. Și oricât de furtună-tecă goana atâtor scene sbuciumate, oricât de explosive patimile ce se alungă, spiritele se excită numai pe o clipă, ca să recadă iarăși în brațele imperturbabilei apatii generale. Proiectilele ce-și aruncă cele două tabere din cameră nu pot să străbată dincolo de rampă și lumea neliniștită, se simte curând la adăpost de orice deranjări serioase.

Nu, — fatalitatea nu se îndură, ironia ei superbă nu îngăduie ca bizara operetă ce se joacă pe scena parlamentarismului unguresc să primească prin vre-o surpriză caracterul unei tragedii sumbre.

Iată, azi, s'a încercat și cel mai extrem mijloc pentru a se intensifica efectul: arma ucigașă, — atentatul la viață. Eroul scandalului din 22 Mai, deputatul țărănist Iuliu Kovács, sărind azi peste bariera galeriei gazetarilor în incintă, a tras trei focuri de

revolver asupra contelui Tisza și nereușind să-l nimerească și-a tras un foc în tâmplă, prăbușindu-se apoi scaldat în propriul său sânge. Un fior de ghiață a trecut prin inimile tuturor, până sus prin galerii. Contele Tisza a încremenit întâi și s'a răsturnat apoi fără simțiri în jilțul său, — dar iarăși numai pe o clipă. Spiritele s'au recules repede, ședința s'a continuat între scenele obișnuite acum, ba în ședința de după amiază s'au votat și legi, cele din urmă ce mai erau pe biroul camerei, — iar de-acum perspectiva vacanțelor parlamentare surâde senină tuturor deopotrivă.

În întreaga țară ziarele au scos azi ediții speciale, cu caractere senzaționale și în toate orașele cetitorii de ziare s'au oprit la amiază, tot numai pe-o clipă, în drumul lor obișnuit, ca să se mire puțin, cetind, de-atâta degenerare a moravurilor parlamentare și ca să-și continue apoi, preocupați de aceleași obsedante griji ale vieții, drumul. Poate anteprenorii să fi înregistrat azi în cafenele o mai mare consumație de cafele înghețate, poate desculța oaste a vânzătorilor de ziare să fi dus azi mai multă seninătate la atâtea vetre scurmate de mizerie, — nici o schimbare esențială însă în ritmul rar și sombru al vieții de toate zilele.

Cine e acest Kovács, desechilibrat de setea după o popularitate herostratică. Un jidan ca atâția alții în această țară. Numele lui originar e Strasser și s'a remarcat în anii din urmă ca un agil „börzianer” care a știut să stoarcă averi din truda înșelată a țaranului ungur de pe Pustă. A cumpărat apoi voturi, s'a ales deputat și

voia acum să-și câștige și popularitatea. Firește, nu putea decât una de Herostrat. Ce reprezintă el ca valoare morală și intelectuală în viața acestui stat? Cari sunt atribuțiunile lui de reprezentant al intereselor de viață ale acestei țări, al aspirațiilor popoarelor din țară? Și poate, fapta acestei tipice creaturi a constituționalismului maghiar, să fie privită ca o expresie a sentimentului public?

„A fost fapta fioroasă a unui nebun”, — a zis contele Tisza, după ce s'a recules azi din ameteți.

Dar cine e acest conte Tisza, nobila și norocoasa victimă a atentatului? Reprezintă, poate el, aspirațiile de progres și prosperare ale atâtor popoare din țară? Sunt faptele lui, inspirate de sentimentul public și, reușind atentatul, putea el să fie compătimit mai mult decât cu compătimitărea generoasă ce se cuvine unui erou tragic, jertfă a propriilor lui greșeli ereditare? Nu, — cuvinte de adevărate păreri de rău puteau să aibă numai ceice se resfață la umbra coruptei și nelegiuitei dominațiuni a oligarhiei maghiare.

Pot să se spânzure și să se taie reprezentanții celor două sfere de interes ale lumii politice ungurești de azi, — milioanele acestei țări nu vor încerca decât emoțiile unei reprezentanții de teatru.

Dar poate să vie, — cine ar putea să prevestească zilele ori anii? — timpul unor emoții de-o intensitate înfricoșată, cari să nu se stingă în ecouri de-o clipă și să nu se tempereze în spuma cafelei înghețate. Azi prin parcuri și alee ne fură încă florile de tei și vara își resfiră trena ei în-

Guy de Maupasant

Noaptea.

(Coșmar).

Traducere de I. Broșu.

Iubesc noaptea cu pasiune. O iubesc cum își iubește cineva patria sau pe amanta sa, c'o iubire instinctivă, profundă, invincibilă. O iubesc cu toate simțurile mele, cu ochii mei cari o văd, cu mirosul meu care o respiră, cu urechile mele cari îi ascultă liniștea, cu toată pielea mea pe care o desmiardă întunerecul. Ciocârlile cântă în soare, în aerul vântat, în aerul cald, în aerul ușor al dimineților clare. Buha se ascunde'n noapte, o umbră neagră ce trece prin spațiul negru, și, veselă, îmbătăta de imensitatea neagră, scoate țipetul ei vibrant și sinistru.

Ziua mă obosește și mă plictisește. Ea e brutală și sgomotoasă. Abia mă ridic din pat, mă îmbrac cu gren, ies afară cu regret, și fie ce pas, fie ce mișcare, fie ce gest, fie ce cuvânt, fie ce gândire mă obosește ca și cum aș ridica o greutate cumplită.

Dar când se coboară soarele, o bucurie confuză, îmi cuprinde tot capul. Mă deștept și mă animiez.

Pe măsură ce crește umbra, mă simt cu totul altul, mai tânăr, mai tare, mai ușor, mai fericit. Privesc cum se îngroașă umbra mare și dulce căzută din cer: ea înecă orașul, ea o undă nesim-

țită și impenetrabilă, ascunde, stinge și distruge culorile, formele, cuprinde casele, ființele, monumentele, cu atingerea ei imperceptibilă.

Îmi vine să strig de plăcere ca și ciocârlile, să alerg pe coperișe ca și pisicile; și o dorință impetuoasă, invincibilă de-a iubi s'aprinde în vinele mele.

Umblu și alerg, atât prin fauburgurile umbrite, cât și prin pădurile învecinate ale Parisului, unde ascult cum pribegesc surorile mele animale și frații mei braconierii.

Totdeauna aceea ce iubesc cineva cu violență sfârșește prin a-l ucide. Dar oare cum să tălmăcesc aceea ce mi-se întâmplă? Și cum aș face să se înțeleagă, că pot să povestesc? Nu știu, nu știu mai mult nimic, știu numai atâta că aceea este — Așa!

Deci ieri — a fost oare ieri? — da, fără îndoială, dacă cumva n'a fost mai înainte, în altă zi, în altă lună, în alt an — nu știu. Și totuși a fost ieri, deoarece nu s'a mai făcut ziuă, deoarece soarele n'a mai reapărut. Însă de când durează noaptea? De când?... Cine o va spune? Cine va ști-o vre-odată?

Prin urmare ieri, ieșii cum fac în toate serile, după masă. Era foarte frumos, foarte dulce, foarte cald. Coborînd către bulevarde, priveam de-asupra capului meu fluviul negru și plin de stele tăiat în cer de coperișele străzii, care se suceau și făceau să unduleze ca un adevărat râu, acest părâu rulant de stele.

Dela planete și până la becurile de gaz, totul era limpede în aerul ușor. Atâtea focuri strălucceau sus și în oraș încât întunerecul părea luminos. Noaptea luminate sunt mai vesele decât zilele lungi cu soare.

Pe bulevard cafenelele schinteiau, se râdea, se mișca, se bea. Intrați la teatru, câteva momente, în ce teatru? nu mai știu. Era atâta lumină încât mă întristai și eșii cu inima întunecată puțin, de această lovitură de lumină brutală pe balcon, de schinteierea artificială a candelabrelor enorme de cristal, de bariera de foc a rampei, de melancolia acestei clarități false și crude. Ajunsei la Champs-Élysées unde cafenelele-concerte păreau niște vetre de incendiu printre frunziș. Castanii atinși de lumina galbenă păreau pictați, aveau aerul unor arbori fosforescenți. Și globurile electrice, asemenea unor lumi strălucitoare și palide, ca niște ouă de lună căzute din cer, ca niște perle monstruoase, vii, făceau să pălească sub limpezimea lor străvezie, misterioasă și regală becurile de gaz, de gaz rău și murdar, și ghirlandele de sticle colorate.

Mă opri sub Arcul de Triumf pentru a privi strada, lungă și admirabilă strădă înstelată, înaintând către Paris între două linii de foc, și stelele! Stelele de sus, stelele necunoscute aruncate la întâmplare în imensitate unde formează aceste figuri bizare, cari te fac să visezi atâta, cari te fac să te gândești atâta.

Intrați în Bois de Boulogne și stătui mult,

părătească peste atâtea plaiuri cercate de urgia potopului și a uraganului, înșeninând fețele crispate de groază și deșteptând noi îndemnuri în cei înfrățiți cu spinul și cu polomida.

Pe drumurile de țară se infiripă încă acelaș cântec de duiosie și resemnare, se văd aceleaș cete de voinici desculți ce bat calea neamțului acum în pragul zilelor de seceră.

Și oricât de mari silințele celor două tabere din cameră, lupta lor rămâne azi o lamentabilă batrachomyomachie. Ironia fatalității ridiculează pas de pas svârcolirile lor și-i împinge mereu spre desăvârșita ruină...

Ministrul comun de finanțe în Bosnia. Azi dimineață a sosit la Saraievo ministrul comun de finanțe, d. Bilinski. La gară i s'a făcut o primire grandioasă. Au ieșit întru întimpinarea lui toate corporațiunile civile și militare, deputați din diferite partide și un public numărös. Deputații croați din partidul autonom s'au prezentat într'un număr deosebit de mare, fiindcă cu acelaș tren au sosit o mulțime de delegațiuni din toate părțile monarhiei la congresul partidului autonom, ce va avea loc astăzi în Saraievo.

Presa germană asupra scandalurilor din Budapesta. „Frankfurter Zeitung” scrie următoarele:

„Ceea ce s'a petrecut în ziua de 4 iunie în camera deputaților din Budapesta, stă fără păreche în istoria parlamentelor. Se putea întâmpla și în alt parlament ca unul sau altul dintre deputații mai neastâmpărați să fie scos cu forța din cameră, dar nicăiri nu s'a pomenit atâtea brutalitate și o sfidare așa de cutezată a tuturor legilor. Evenimentele de marți rămân o vecinică pată de rușine a parlamentarismului. Și pentru toate numai guvernul poartă responsabilitatea, fiindcă în primul moment, fără a încerca întâi să calmeze spiritele agitate, a făcut uz de cele mai teroristice mijloace de retorsiune. Cum va judeca monarhul și senatul sistemul acesta de legiferare, se va vedea în zilele următoare”.

„Morgenpost”, înregistrând întâmplările de marți din camera ungară, numește pe Tisza „tipul bărbaților politici lipsiți de conștiință, lipsiți de cel mai elementar bun simț și conduși în activitatea lor de cele mai barbare instincte, de felul cărora cu sutele poți întâlni în „Hungaria felix”, și de cari Tisza numai prin proporțiile

brutalității se deosebește. Parlamentul în care s'au petrecut scenele de marți nu e un parlament al poporului, deputații sunt aleși prin teroare și corupție”.

Administrația maghiară și inundațiile.

— O scrisoare a unui țăran. —

Un țăran ne trimite următoarea scrisoare căreia-i facem loc în cuprinsul ei textual, fără alte îndreptări decât cele de punctuație necesare pentru înlesnirea înțelesului ei.

Accastă scrisoare constituie un document mișcător asupra solitudinii la care se pot aștepta țăranii noștri din partea administrației blestemate și mai ales asupra revoltei care se toarnă picătură cu picătură în sufletul plin de demnitate al țăranului nostru prin neconținutele vexațiuni și jigniri din care administrația maghiară dela sate și-a făcut o rațiune de existență.

Iată ce scrie țăranul nostru:

Onorate dle Redactor,

Au început vremea iobăgiei de înaintie de anul 1848. Și iată ce s'au întâmplat. Au dat bunul Dumnezeu potop de apă dar comuna noastră adevărat hotarul nostru din com. Topolovețul-mare nu au fost nimicile nici înainte nici acum. Numai în comuna Hitiș cercul Buziaș au fost vre-o 90 de holgie (adevărat lanțe) de pământ. Iar aciela pământ este dat în arindă la un arindaș cu pronumele Slavici. Dânsul n'au putut căpăta din comuna Hitiș ziuaș cu 1.60 cor. și așa văzând că nu poacie căpăta ziuaș au micil nu știu pe cine pe d. vicispan sau pe solgăbirău sau pe dnu notar din comuna noastră Topolovețul-Mare.

Noi vedem că ne-am dus de sălă sub baioneta jandarmilor și am pătruns dâlma de s'au stors apa din pusta rîndașului cu jandarmii la spacie, ba încă și bătufi unii iar alții și suduiți și flămânzi fără pâne. Ba încă și arindașul m'a suduit pe mine Dumitrie Casimir din com. Topolovețul-mare, pentru că am zis că noi suntem buni să faciem iobagie, dar dacă venim noi după un car de pesăc (paie) apoi ciere 1 K. 20 fileri sau să aduciem 2 care în odaie apoi atunci să aduciem 1 cor. la noi.

O forță mă împingea, o necesitate, de a merge. Mă dusei deci până la Bastille. Aici, observai că nu văzusem niciodată o noapte atât de sombră, căci nu distingeam nici chiar columna de Solie, a cărei geniu de aur era pierdut în obscuritatea impenetrabilă. O boltitură de nori, groasă ca imenșitatea, încase stelele, și părea a se coborâ pe pământ pentru a-l nimic.

Revenii. În jurul meu nu se mai afla nici o persoană. Cu toate astea pe piața Château-d'Ian, un bețiv fu aproape să se lovească de mine, apoi dispăru. Auzii câva timp pasul său inegal și sonor. Înaintai. Pe la înălțimea faubourgului Montmartre trecu o birje, coborînd cătră Sena. Strigai. Birjarul nu răspuse. O femeie umbra încoace și'n colo aproape de strada Drouot: „Domnule, ascultați”. Grăbi pasul pentru a evita mâna ei întinsă. Înaintea teatrului Voudeville un adunător de zdrențe răscolea părăul. Laterna lui mică, aproape atingea pământul. Il întrebai: „Ce oră e, bravul meu?”

El mormăi: „Știu eu! N'am cias”.

Astfel observai de-odată că becurile de gaz erau stinse. Știu că le suprimă de timpuriu, înaintea zilei, în acest sezon, din economie; dar ziua era încă departe, atât de departe!

„Să merg la hale, mă gândii eu, cel puțin voi afla viață acolo”.

Plecai, dar nu vedeam nimic pentru a mă putea conduce. Înaintai lin, cum să face într'o pădure, recunoscând străzile după număr.

Numai de iobăgie suntem buni să'l scăpăm pe dânsul de geaba de potopul de apă.

Apoi de acceia m'a suduit ca pe un copil de 10 ani pe mine om de 38 de ani. Am fost de față 150 de oameni numai nu mi-am putut înșira pe toți (Trimițătorul scrisorii ne alătură o listă cu peste o sută de martori. N. R.) Numai din comuna Topoloveț au fost de față peste 100 de oameni, din com. Kis-Topoloveț au fost 27 de oameni ci numai unul era de față Nicolae Sima.

Totodată vă rog să binevoii a arăta dlor deputați naționalisci și vă rog să binevoii a vă ruga și d-voastră de dnu deputați naționali, ca să arate dlu ministru și a altor deputați cie dreptate este în Ungaria, și cum trăește fărâncea de bine.

Așa fac și cu licitația pământului. Toți țăranii licitează în licitație publică și jidanii cumpără în licitație ascunsă și ei cumpără mai lesne în licitație ascunsă și'l dau în parcie. Din 2 părți, o parcie țăranului și una jidanului și mai ciere jidanul câte 8 și zece cor. de un lanț adaos.

Totodată salutare dorind-vă și poftesc tot binele. Dar mai deparce rog pe bunul Dumnezeu să ajucie dreptei credințe.

Dumnezeu să ajute dreptei credințe, zicem și noi dimpreună cu trimițătorul scrisorii, Dumnezeu să ajute, române, pentru că deocamdată numai dela El preasfântul putem aștepta mângăiere.

Dar ce ziceți ce zic acceia cari ne acuză mereu de agitație; cine face agitație în marea masă a poporului român?

Accastă scrisoare ne zugrăvește în sufletul țăranului român o lume cu totul alta de cum și-o închipuie brutele administrației maghiare și cu mult superioară sufletește decât ni-o închipuim chiar noi.

Din ea se desprinde o conștiință de drept foarte dezvoltată și o voință îndărătnică de a lupta pentru dânsa. Sufletul acestui vrednic țăran poate să fie dat ca o pildă superioară tuturor acelora care se tăresc în fața dușmanului neamului lor.

Ian gândiți-vă acum la acest țăran care are un asemenea suflet, că e palmuit el om de 38 de ani ca pe un copil de 10 ani în fața a 150 de oameni, pentru că nu s'a lăsat ca vita inconștientă să poarte nedreapta povară.

Uita-va acest român, din care mândria rănită se zbate cu atâtea durere acel ceas, acel minut când a fost suduit?.

mult. Mă cuprinse un tremur necunoscut, o emoție neprevăzută și puternică, o exaltare a gândirii mele ce atingea nebunia.

Înaintai mult, mult. Apoi revenii.

Ce oră va fi fost când trecui din nou pe sub Arcul de Triumf? Nu știu. Orașul adormea, și nori, nori groși și negri se întindeau lin pe cer.

Pentru prima dată simțeam că trebuia să se întâmple un lucru străin, un lucru nou. Mi-se părea că se făcuse frig, că aierul se îngroșa, că noaptea, că noaptea mea pe care o iubeam, se lăsa grea pe inimă. Strada era deșertă, acum. Singuri, doi sergenți de oraș se preumblau după stațiunea birjarilor, și, pe șoseaua abia iluminată de becurile de gaz ce păreau a muri, un șir de care cu legume înaintau către hale. Ele mergeau lin, încărcate cu morcovi, cu rapiță și cu varză. Conducătorii dormeau, nevăzuți, caii înaintau cu pasul egal, urmând căruța precedentă, fără șgomot, pe pavagiul de lemn. Înaintea fie-cărei lampe de pe trotoar morcovii se luminau în roșu, rapița se lumina în alb, varza se lumina în verde; și ele treceau una în urma celeilalte, aceste căruțe roșii, de-un roșu de foc, albe de-un alb de-argint, verzi de-un verde de smarald. Le urmării, apoi mă întorsei prin strada regală și revenii pe bulevarde. Nici persoane, nici cafenele luminate, doar câțiva întârziți singuri ce se grăbiau. Nu văzui nici-odată Parisul atât de mort, atât de deșert. Scosei ciasul. Erau orele două.

Înaintea creditului Lionez, mormăia un câne. Mă întorsei prin strada de Grammont și mă perdui; rățaci, apoi recunosci bursa după grilajul de fer care o înconjoară. Întreg Parisul dormea, într'un somn profund, îngrozitor. În depărtare trecea o birje, o singură birje, aceea care trecuse mai înainte prin fața mea. Cerceai s'o ajung, înaintând către șgomotul roatelor ei, prin străzile solitare și negre, negre, negre ca moartea.

Încă mă și perdui. Unde eram? Ce nebunie de-a stinge gazul atât de repede! Nici un trecător, nici un întârziat, nici un rățăcitor, nici un mionat de pisică amozată. Nimic.

Dar unde erau sergenții de oraș? Mi-am zis: „Voi striga și or să vină”. Strigai. Nici o persoană nu-mi răspuse.

Strigai mai tare. Vocea mea sbură, fără econ, slabă, înecată, învinsă de noapte, de accastă noapte impenetrabilă.

Urlai: „Ajutor! ajutor! ajutor!”

Apelul meu desperat rămase fără răspuns. Ce oră era prin urmare? Imi scosei ciasul, dar n'aveam chibrituri. Ascultai tic-tacul ușor al micului mecanism c'o bucurie necunoscută și bizară. Părea viu. Eram mai puțin singur. Ce mister! Pornii din nou ca un orb, pipăind zidurile cu bastonul, și ridicai în fiecare moment ochii către cer, sperând să se ivească ziua; dar spațiul era negru, d'na negru cu mult mai adânc ca orașul.

Acesta e ajutorul pe care statul ungar găsește de cuviință să-l dea inundaților români?

Pe când mii zeci de mii de oameni rămân pe drumuri, peritori de foame, administrația bestială, pune baionete la dispoziția cine știe cărei lifte renegate spre a chinui pe aceia cari au rămas necatastrofați.

Cine toarnă picătură cu picătură ura față de statul-maghiar?

Cine fermentează răscoalele?

Sunt întrebări asupra cărora au să mediteze *mântuitorii* patriei maghiare și acuzatorii zilnici ai „agitatorilor”.

Noi românii însă avem a constata și de astădată că în o nenorocire ca aceea a dezastrului inundațiilor, din partea administrației nu ne putem aștepta decât la blestemății și să complinim prin dragostea și jertfa noastră golul lăsat.

Tot odată trebuie să ne convingem că trebuie să ne stringem rândurile dacă voim să înlăturăm cât de cât jugul unor asemenea samavolniciei.

Scrisoare din Iași

În preajma serbărilor. — Pregătirile.

Iași, 23 Mai (5 Iunie.)

O lume întreagă de români și-a ațintit privirile asupra capitalei Moldovei; iar mândrii ei cetățeni se străduiesc din răzputeri ca să răspundă așteptărilor tuturor.

Rare sunt orașele noastre cari au cineștea, ca în sânul lor să se desfășure serbări cu proporții atât de mărețe. Fără îndoială că Iașul stă în primele rânduri ale acestora.

E incontestabilă însemnătatea serbărilor numărate ce s'au dat în ultimii ani în Iași. Însemnătatea însă a serbărilor, în preajma cărora ne aflăm acum, e cu mult nemăsurat mai mare decât a celor cari au mai fost între zidurile acestui bătrân oraș, care, după cum se vede, și-a făcut o specialitate din a ține lanț cu petrecerile... Serbările acestea, nu sunt consacrate unei mari și hotărâtoare victorii prin arme, și nici slăvirea unei știe căror progrese economice sau culturale — ei, sunt mai mult decât una sau alta împreună: în-

seamnă unanimă recunoaștere a celui mai mare act de pietate, de care a fost capabil neamul nostru românesc.

Dat fiind excepționala însemnătate a acestor serbări, e natural ca privirile tuturor românilor să se îndrepte în aceste momente către bătrânul Iași, care a contribuit într-o măsură mai apreciabilă la desevășirea acestui mare act, iar silințele ieșenilor să se încordeze mai mult decât ori când, pentruca valurile de oaspeți, ce vor veni să le învidieze scumpul monument pe care-l capătă acum, să plece cu cele mai de neuitat amintiri.

E imposibil să pot atinge, în rândurile ce urmează, măcar în troacăț nenunțatele incidente, măsuri și pregătiri, în legătură cu serbările ce vor avea loc Sâmbătă, Duminică și Luni în Iași. În raport cu mărimea orașului nostru, ceea ce se petrece acum între zidurile sale e o uriașă desfășurare de forțe, cari se grupează, alunecă și se disociază în cele mai fantastice chipuri, toate având unul și acelaș scop: să mulțamească strictele nevoi ale celor mulți și capriciile celor puțini, cari s'au anunțat ca oaspeți.

Înădins comitetul de organizare a serbărilor, dându-și seama de răspunderea pe care o are, n'a anunțat mai din timp măsurile și pregătirile efectuate, pentruca tocmai să determine pe foarte mulți cari doreau să vină în Iași să renunțe la proiectul lor. Numai cât socoteala făcută nu se prea potrivește cu ceea ce se va întâmpla. Oricât ar fi ținut acest comitet în tăcere reducerea de 50% pe C. F. R., care în sfârșit s'a anunțat oficial, numărul oaspeților tot nu va scădea. S'a comandat câte... 25 țărani de județ, și totuși de pretutindeni se anunță că vor veni mai mulți. Veteranii de-asemeni s'au anunțat, din timp, în număr de o mie. Fel de fel de societăți și delegații și-au manifestat de-asemeni dorința de a participa la serbări. Și toți au adus sosirea lor la cunoștința comitetului organizator, punându-i totodată în vedere să-i găzduiască.

După cum se vede, munea acestui comitet, pentruca să mulțamească măcar în parte pe toți, nu e tocmai mică. Bucureștii e București — gata oricând să procure de 20 de ori mai multe mijloace de trai decât Iașul — și cu toate acestea la serbările Ligii Culturale, foarte mulți dintre cei 86 de mii de oaspeți, sau au făcut noapte albă, sau se căzneau să-și odihnească oasele obosite pe băncile Cișmegeiului...

Nu va fi deci de mirare să se audă că și în Iași a lipsit în acestet zile pâinea, sau alt aliment de prima necesitate, și că s'a plătit prețuri exorbitante pentru un pat pe o noapte. Cei cari citesc numai în ziare dări de seamă entuziaste relative la cutare serbări, nu pot să aibă o idee justă despre ceea ce s'a petrecut în adevăr. Numai ceie-

getile.” Scosei ciasul... el nu mai bătea... el se oprise. Și nimic, nimic, nici un tremur în oraș, nici o lumină, nici o adiere de sunet în aer. Nimic! nimic! nici chiar sgomotul depărtat al birjei — nimic!

Eram pe chei, iar din râu se ridica o răceală de ghiață.

Oare Sena mai curge încă?

Voi să știu, aflai soara, coborâi... Pe sub arcurile podului n'auzii clocotind apa... Încă câțiva pași... apoi nisip... apoi nămol... apoi apa... îmi îmuii brațul... ea curgea... curgea... rece... rece... aproape înghețată... aproape întărită... aproape moartă.

Și simții foarte bine că nu voi mai avea nici odată forța de-a mă reîntoarce... și că aveam să mor aici... eu însuș, de foame, — de oboseală — și de frig.

Cu toate progresele ei știința conține mai multă credință decât cunoștința.

*

A nu crede lucrurile posibile însemnează a le face imposibile. Una dintre puterile credinței este de a nu cunoaște imposibilitatea.

Gustav Le Bon.

participă la serbări, sau mai ales cei cari sunt însărcinați cu organizarea lor — știu ce va să zică... bucatăria acestor serbări. E drept se risipește multe iluzii; dar dacă s'ar realiza, atunci iluziile făurite n'ar mai avea nici un farmec.

S'au luat așa dar toate măsurile cari au fost în puțința celor chemați să organizeze aceste serbări. S'au angajat toate hotelurile, sute de camere particulare, localurile de școale și căzărni. S'a intrat de-asemeni în înțelegere cu orașele învecinate să se procure unele alimente de cari va fi multă trebuință.

Se mai cheltuiesc însă foarte mulți bani și pe altceva: pavozarea orașului. Tarăși arcuiri de triumf, steaguri, canune de brazi, paviloane elegante, costisitoare bazenuri cu jocuri de apă și multe de acestea.

Astăzi a sosit în orașul nostru ministrul de interne d. C. C. Arion, pentruca împreună cu autoritățile să iee ultimele măsuri cu privire la înalța vizită a M. S. Regelui.

Pe dealtă parte și studenții au mult de muncă pentruca să asigure o reușită cât mai doplină a programului lor. Atenția le este îndeosebi îndreptată asupra pelerinajului de la Ruginoasa. Mai mult ca sigur că va lua proporțiile unei mari manifestatii naționale.

D'apoi coronele ce s'au anunțat că vor fi depuse la statuia lui Cuza? Puse una peste alta cred că s'ar putea alcătui un adevărat munte de coroni...

Să nu uit că în zilele serbărilor vor fi în Iași vre-o trei expoziții: una a societății arheologice; alta de țesături naționale și una de... ouă.

În ultima instanță, expoziția de ouă va salva stomahurile oaspeților flămânzi!

Șt. P. Moldovanu.

Din România

Dela Academia română. Într'o ședință intimă ținută zilele trecute sub președinția dlui Iacob Negruzzi, a fost ales membru activ al academiei d. Barbu Delavrancea cu o majoritate de 23 voturi contra 6 voturi.

D. Barbu Ștef.-Delavrancea e născut în București, la 5 Aprilie 1858. D-sa și-a făcut studiile în țară și le-a terminat la Paris. În timpul studiilor în capitala Franței s'a ocupat mult de studii istorice și de literatură, afirmând puternicul d-sale talent. S'a manifestat mult pe tărîmul ziaristiceii. A colaborat la ziarele „România Liberă”, „Epoca”, „Voința Națională” și „Drapelul”.

În 1888 d. Delavrancea a intrat în partidul național-liberal, iar mai târziu s'a înregimentat în partidul conservator, al cărui membru de frunte este și astăzi.

Lucrările d-sale literare și teatrale sunt numeroase și îndeajuns cunoscute.

De asemeni d. Delavrancea e cunoscut ca orator de forță. A fost primar al Capitalei, în mai multe rânduri în parlament, ales al diferitelor orașe, iar înainte de ultima remaniere a guvernului, ministru al lucrărilor publice.

De asemena a fost ales *D. C. C. Arion* membru onorific al Academiei române. Iată telegrama pe care d. C. C. Arion a primit-o la Constanța și prin care i-se face cunoscut alegerea d-sale ca membru onorific al Academiei Române:

„Intrunită în ședință plenară, astăzi, Luni, Academia română aproape în unanimitate s'a ales membru onorific. Vă transmit în numele colegilor noștri cele mai alese simțeminte și vă urez viață lungă și fericită cu ocazia îndoitei serbări de astăzi”. Președinte, Iacob Negruzzi.

La această telegramă d. C. C. Arion a răspuns: Dlui Iacob Negruzzi, președintele academiei, București.

„Mulțamesc cu adâncă recunoștință Academiei române, reprezentanța cea mai înaltă a culturii românești, pentru marea cinste ce mi-a făcut numindu-mă membru onorific al ei. Ca ministru al țării i-am închinat toată sollicitudinea; ca român îi dau toată dragostea mea; ca membru onorific al ei să-mi permită să-i ofer devotamentul meu nemărginit. Salut cu respect pe Academia Română, factor esențial pentru înălțarea întregului nostru neam”. — *C. C. Arion*.

*

Ce oră putea să fie? Părea că umblasem de-un timp înfinit, căci picioarele mi-se încovăiau, pieptul respira obosit, și sufeream de-o foame oribilă.

Mă decisei a suna la prima poartă. Apăsai butonul de aramă și clopotul sună în casă sonor; sună străin ca și când acest sgomot vibrător ar fi fost singur în această casă.

Așteptai, dar nu răspunse nimeni, nu deschise nimeni poarta. Sunai din nou; așteptai încă, — nimic!

Îmi fu frică. Alergai la locuința următoare, și de douăzeci de ori una după alta făcui soneria să sune în gang, unde trebuia să doarmă servitorul. El însă nu se deșteptă — și alergai mai departe, trăgând din toate puterile mele inelele sau butoanele, lovind cu picioarele, cu bățul și cu pumnii, porțile închise dinadins.

Și deodată, observai c'ajunsei la hale. Halele erau deșerte, fără sgomot, nemișcate, fără căruțe, fără oameni, fără svârte de legume și flori. — Ele erau goale, nemișcate, părăsite, moarte!

Mă cuprinse o spaimă, — oribilă. Ce se întâmplase? Ah! Dumnezeu meu! ce se întâmplase?

Plecai din nou. Dar ora? ora? cine-mi va spune ora? În turnuri și la monumente nu mai suna nici un orologi. Mă gândii: „Am să deschid sticla dela ceasul meu și voi pipăii arătătoarele cu de-

Comunicarea domnului profesor Dr. C. Istrate. Domnul profesor Dr. C. Istrate a dezvoltat o importantă comunicare: *Viata și opera dlui N. Densușianu*, fratele lui Aron Densușianu. Nicolae Densușianu, s'a născut la Dănsuș, în Transilvania și a dus viața sobră de muncitor și cercetător de arhive istorice până anul trecut, când se stinse în capitala țării, unde se găsea ca funcționar la ministerul de războiu. Primele studii și-le-a făcut în satul natal, continuându-le apoi la Blaj și Sibiu. A trecut mai târziu în Italia pentru a-și completa studiile, fiind trimis cu o bursă a Academiei Române și a prefecturii județului Brăila. Inapoiindu-se în țară, Densușianu se duse la Făgăraș pentru a culege date istorice în care timp a fost și notar la Brașov. Sosind mai târziu în București, a fost însărcinat de Academia Română să adune o colecție de documente asupra trecutului nostru istoric din timpurile cele mai vechi. Densușianu cutreeră cu această ocaziune bibliotecile din țările străine timp de 15 luni, culegând date și documente cu privire la formarea țărilor românești. Numai din Budapesta a adus 41 manuscrise ale lui Șineai. Intre acestea era și un vocabular de plante și animale în nemțește, ungurește și românește, un manifest al unirei dela Alba-Iulia către românii ortodoksi și catolici etc., etc.

Densușianu a fost numit mai târziu translator la ministerul de războiu în București.

Ca funcționar el cercetă documente privitoare la armata țării românești. Avea de bun prieten, pe vremuri pe poetul Nicolae Scurtescu. I. Kallinderu numește apoi pe N. Densușianu director al Fundației universitare Carol I, post însă care a fost refuzat de acesta.

În toate cercetările sale istorice Densușianu a arătat multă dragoste de neam. El ne-a descris monumentele istorice ale Făgărașului, primele așezări ale Pelasgilor la noi înainte de Geți și Daci. Mai târziu — în revista dlui A. D. Xenopol — polemizează combătând cunoscuta teorie a lui Roessler. În anul 1884 se cere Academiei Române note asupra istoriei românești de către societatea academică istorică din Berlin, și este însărcinat cu aceasta, N. Densușianu. Importanța colecției d'atunci n'a fost încă tradusă în românește.

Conferențiarul sfârșește spunând, că este de datoria tinerilor luminați și iubitori de țară și oamenii ei, d'a relua opera și viața lui N. Densușianu într'un studiu mai amănunțit.

Din țara slovacilor

De verbă cu un preot slovac. — Insemnătatea bisericești naționale. — Ce cred slovacii despre noi. — Noua episcopie gr.-cat. și părerea slovacilor.

E aproape un an de atunci. În dimineața unei zile frumoase de Iunie doi români pribegiți prin nordul Ungariei am luat trenul de Rutka—Budapesta. Notând nici o atențiune călătorilor, cari atrași de accentele unei limbi necunoscute, priveau curioși la noi, ne-am așezat într'un colț al cărușului, lângă fereastră.

Trenul s'a pus repede în mișcare și cu el și gândurile noastre și-au luat aripi. Arzând de dorul, ce ne mistuia sufletele ne purtau nebunește, transpunându-ne cu sute de kilometri mai departe, în un ținut, atât de drag nouă, în Ardealul nostru pitoresc.

Cum priveam duși pe fereastră am descoperit în momentele acelea atâtea asemănare între bucata aceea de pământ, locuită de un neam tot atât de nefericit, ca și noi și între frumusețile Ardealului nostru. Aceiași munți întretăiați de aceleași văi, ca și pe la noi se alungau unii pe alții, în văi șerpuiiau aceleași păraie și riuri. Pe lanurile săracioase aceleași ființe îngârbovite de chinul vieții de toate zilele, ca și pe plaiurile noastre, se apleau pe coporăia coastelor sclipitoare, cari se părea, că rid ironic de nenorocirea lor. Pe fe-

țele pline de amărăciune ale bietilor țărani slovaci plutiau aceleași dureri, ca și pe a bietului român. Deși despărțite aceste două popoare prin o distanță destul de considerabilă, în nefericirea lor mi-se păreau atât de aproape; și o durere neînțeleasă mi-a schimbat vocea bună de mai înainte.

O voce străină m'a făcut însă să tresar. Un preot catolic de alături întors spre noi ne-a agrăit:

— Domnii nu sunt români?

— Ba da, suntem din Ardeal și mergem spre casă.

— Am dedus după ziarul d-voastre „Românul”. Eu sunt X preot slovac.

M'au bucurat tare mult de această cunoștință neașteptată, căci trăind până atunci în un fel de „Maramureș” al Slovacilor nu am avut încă ocaziune a vorbi cu nu inteligent slovac.

Și nu mai biruam eu întrebările. Am vorbit multe și de toate. Ajungând discuta la viața culturală a poporului slovac, preotul nostru ne-a spus între altele:

D-Voastră aveți un seut puternic în biserica d-voastră națională. Cu ea V'au venit toate instituțiile, de cari dispuneți; prin ea vegheați asupra integrității d-voastre ca neam deosebit. Preoții d-voastre, cu toții conștiți de chemarea lor, sunt — așa zicând — scheletul naționalității d-voastre.

Noi însă nu avem nimic. Episcopii independente nu avem. Dintre preoții noștri, creșcuți în teologiile străine numai săși urască neamul, 90% sunt maghiaroni. De am avea cel puțin școale medii, prin cari să ne formăm o generație pătrunsă de spiritul național! Dar nu avem nici una. Nici școale populare nu mai avem decât vr'o 200, legându-se și acestea, ca frunza pe apă fără nici un seut din partea noastră. Am avut și noi o societate asemănătoare cu „Astra” d-voastră, dar ni-au disolvat-o puternicii zilei deja pe la anul 1880.

Să nu vă mirați deci, când vedeți, că dintre noi se ridică atâtea renogați. Noi pe lângă, că tinerimei noastre nu-i putem da o creștere națională, nici în viață nu o putem aplica, perzându-se astfel cea mai mare parte pentru neamul nostru. Așa la cele vr'o 40 de bănci, câte avem, putem aplica un număr relativ foarte mic.

Venind apoi vorba la inteligența noastră, aici a făcut niște constatări dureroase pentru noi, în parte adevărate. La noi — a spus preotul slovac — se vorbește că inteligența d-voastră nu se prea interesează de popor. Vedeți, noi — poate și pentru că suntem mai puțini — lucrăm din toate puterile pentru deșteptarea poporului nostru. Văzând, că, cauza cea mai mare a stării noastre deplorabile e sărăcia, am început să ne organizăm economicște, înființând o mulțime de tovărășii la sate și vr'o 6 fabrici de diferite soiuri. În cele culturale muzeul național încă nu cred că ne face rușine.

Preotul meu s'a coborât lăsându-ne să eugetăm la cele spuse. Oare drept să fi avut eu inteligența noastră??

După câțiva timp petrecut acasă m'am reintors iarăși la ocupația mea obicinuită. Am corespondat des eu prietenul meu, iar în timpul din urmă l'am vizitat acasă.

M'a surprins ce am văzut atunci la el. Un muzeu și o bibliotecă, cum foarte rar se va găsi la preoții noștri ocupa o odaie întreagă. Toată locuința lui era aranjată în stil național. Tot ce era în ea, era cumpărat dela întreprinderi slovacști. Mi-a atras atențiunea mai ales un tablou admirabil cu nașterea Mântuitorului. Tabloul reprezenta un sat slovacesc cu casele lui umilite, dar curate, și ce era mai sublim: în jurul Mântuitorului stăteau ciobanii cu daruri, ciobani slovaci și ei cu glugi și opinci slovacști.

Intre altele am vorbit atunci și de noua episcopie gr.-cat.

— Ce aveți de gând să faceți acum m-a între-

bat prietenul meu de suferințe?

— Se va conchema o mare adunare de protestare și probabil se va trimite și o deputație la Roma.

— Numai probabil? Sau doară d-voastră nu știți ce pierdeți, dacă planul infernal le va succede? De ați cunoaște aievea urmările desastroase ale bisericești străine, cum le cunoaștem noi, nici eu convocarea adunării nu ați fi așteptat atât. O deputațiune la Roma Vi-se impune cât de repede. Popor și inteligență să apuce drumul spre cetatea eternă, descoperind papei marele pericol ce vă amenință.

*

Pe urma prieteniei mele cu acest reprezentant al poporului slovac m'am ales cu prețioase constatări. Poporul slovac suferă de cea mai tiranică asuprire, ca și noi. Lipsit și despoiat de cel mai elementar factor al vieții naționale, de școala națională, duce cea mai grea luptă pentru existență: Inteligența, câtă o are și nu s'a pierdut, în schimb e convinsă, că numai prin fapte pot ajunge la liman. Convingerea ei e a vorbi puțin și a lucra cât mai mult.

Correspondent.

Zile de sărbătoare pe valea Murășului.

Sfințirea bisericești gr.-ort. din Deda.

Motto: La noi de jale povestesc
Și codrii și desișuri
Și jale duce Murășul
Și due tustrele Crișuri.

O. Goga.

Valea Murășului — acea tainică vale pe care poporul nostru o cântă cu atâtea dragoste și cu atâtea dor în suflet, a avut în zilele de 1 și 2 Iunie st. n. parte de serbările de cari rar i-se dă poporului nostru românesc să aibă parte. Sfințirea noului Sion la al cărui altar veacuri de-arândul atâtea suflete zbuciumate vor căuta mângăiere sufletească pe care altarul o poate da în clipele de durere și luptă sufletească.

În dimineața de 31 Maiu, o mișcare neobișnuită se observa în sânul poporului din comuna Deda. În scopul solemnității pe cari poporul le pregătește pentru primirea supremului cap bisericesc. Dar dezvoltarea a fost stânjenită prin încercarea din partea celui Prea Inalt, după cum a îndurat-o poporul din Bănat, din Sălaj și din alte părți potopite prin ruperi repetate de nori și prin esundarea diferitelor văi. Și pe când poporul era ocupat cu diferitele pregătiri pentru primirea supremului părinte — din imensitățile universului să deslănțuie o furtună — o rupere de nori și în câteva minute valea Dezii prin strajnicul ei vuet, anunță că vine cu vehemență neaționată și vă inunda o parte bună a comunei. Și anunțul ei a fost bun căci oaemini din calea ei să urcarea pe deal și astfel această vale cu această ocaziune victime omenești n'a reclamat. În valurile acestor frumântări preotul Ioan Vodă fără șovăire ia molitvelnicul, strătaie valurile cari încunjurau vechea bisericești, pe care în scurtă vreme o vom da uitării, — intră în vechea bisericești — cetește rugăciunea în vreme de ploaie, — și cerul începe din nou a zâmbi deasupra poporului zbuciumat și înfricat de mânia cerului, — valurile se potolese și poporul în liniște își continuă opera de primire cu carea așteaptă pe „Cel ce vine întru numele Domnului.”

Primirea Excelenței Sale Metropolitului.

La gara din Reghin au mers întru întâmpinare aproape toată inteligența locală în liniște

Primirea oficioasă s'a făcut la gara din Deda și astfel orele 3^{3/4}, în gara din loc aștepta preoțiimea, învățătorimea tractuală și nu mai puțin ca 50.000 persoane în frunte cu d. protopresbiter Vasile Duna. Când bătrânul arhieru Ioan Meșianu albit de povara grijilor metropoliei și de

!! Gratis nicăiri !!

dar cu prețuri ieftine

DANTELE, CORDELE, ARTICLI, ȚESUȚI, se capătă nu-

mai în filiala magazinului Budapestan de dantele în ARAD.

bulevardul Andrássy numărul 20 [Palatul El. Fischer].

greutatea vremilor s'a scoborât din tren își amintea de versurile:

„Bătrân ca lumea, stâlp rămas
Născut cu lumea dintr'un cias
El par'că îi viul părăstas
Al altor vremi.”

Era însoțit de directorul seminarial din Sibiu protopresbiterul dr. Eusebiu R. Roșca, de fostul protopresbiter al tractului Reghin și actualul asesor consistorial sub a cărui păstorire s'au ridicat atâtea biserici și școli în acest tract dl Galaction Șagău, — și de corul seminarului „Andreian” din Sibiu, condus de dl profesor Timotei Popoviciu. Șef-exactorul asesor consistorial dl Victor Tincu a venit cu o zi înainte ca aviso.

Istețul protopresbiter tractual dl Vasilie Duma într-o vorbire frumoasă bineventează pe înaltul Prelat scoțând la iveală sămânța sămănată cu altă ocaziune. „Atunci a-ți sămănat sămânți și acum a-ți venit să secerăți, căci sămânța a adus rod însuțit” a zis dl protopresbiter în aplauzele vii ale asistenței. A răspuns apoi Excelența Sa în cuvinte părintești mulțumind fiilor sufletești pentru frumoasa primire de care a avut parte, și o furtună de aplauze a urmat, apoi suita pleacă.

Două porți triumfale ne stau în față: una la gară și a doua în fața vilei părintelui Ioan Vodă, — poarta din urmă e zidită în forma Arcului lui Titus din Roma și pe partea din jos are inscripția: „Binecuvântat cel ce vine în numele Domnului”, iar pe partea din sus: „Intru mulți ani stăpâne”. La această poartă, în fața vilei preotului local e așteptat înaltul oaspe de preotul Ioan Vodă, de ambii învățători, de cantorul Ștefan Morărean, de comitetul și sinodul parohial, iar din partea autorităților de protopretorul Reicher Aladár, notarul Ioan Bucur, vice-notarul Fülöp János, primarul Petru Ceonța și cassarul Morărean.

Preotul Ioan Vodă într-o clasică vorbire bineventează pe acela care întru numele Domnului vine să dea destinației noul Sion zidit de parohiei acestei comune. „Primirea noastră e simplă, Excelență, dar inima ne e curată; nu Vă primim cu lux, ci simplu după cum simplu a fost acela, care ne-a dat puterea în cer și pe pământ”, a zis părintele Ioan Vodă, și vocea lui s'a pierdut într-o furtună de aplauze și bubuitul treasurilor nu mai contenea. Răspunde Excelența Sa în termeni bine aleși, mulțumind harnicului preot Ioan Vodă pentru frumoasa primirea de care a fost împărat, apoi o nouă furtună de aplauze și un nou bubuit de treasuri și Ex. Sa intră în frumoasa vilă a preotului unde va rămânea până după sfârșitul solemnităților.

Vecernia și priveghierea.

În 1 iunie la orele 5 și jum. se săvârșește vecernia și priveghierea de către Ex. Sa asistat de dr. Roșca, Vasilie Duma și Ioan Vodă, etc., și cu acestea șirul festivităților pentru ziua de 1 iunie s'au exhaustat rămânând continuarea pe ziua a doua.

Oaspeți noi, reprezentanții societăților și ziarelor.

Clubul național din Reghin a fost reprezentat de către dl Iosif Popescu, directorul băncii „Mureșiana” și fiu brav al acestei comune, care nu numai comunei noastre face fală ci întregi împrejurimi; despărțământul Reghin al Asociațiunii prin dr. Ioan Harșia avocat. „Budapesti Hirlep” prin profesorul Molnár. „Tolnai Világkép” prin un necunoscut, iar „Luceafărul” prin dl O. Tăslăuanu, secretarul Asociațiunii. Mai târziu sosește următorii: dr. Enea Draia, avocat în Mureș-Oșorhei și director al filialei „Albina”, dl Comănescu, director la „Lumina” în Oșorhei și în sfârșit Octavian Neagoș, cassar la „Lumina”.

Au mai sosit: Emil Pop, mare proprietar în Bobohalma, Andrei Cadar, proprietar, Ioan Popescu, primar Toplița, dr. Ioanovicu, dr. Bleau,

dr. Teodor Popescu, dr. Tilea, medic, Octavian Harșian, preot și Ilie Juga, preot Arcașia etc. și o mulțime de oaspeți pe cari în fuga condeiului i-am scăpat din vedere.

Actul sfințirii.

În 2 Iunie la 8 și jum. a. m. convoiul preoților pleacă după Ex. Sa metropolitul. Se face sfințirea noului sion prin Ex. Sa asistat de Dr. Roșca, Galaction Șagău, Vasilie Duma și preoțimea tractuală, iar răspunsurile liturgice le execută corul seminarial condus de excelentul artist profesorul Timotei Popoviciu. La sfârșit Ex. Sa ține o instructivă vorbire imensului public, în care aduce mulțumită parohienilor pentru darul adus de ei, Celui Prea Înalt prin edificarea noului Sion; apoi Excelența Sa deși obosec de atâta serviciu, totuși peregrinează la mormântul răposatului preot Leon Popescu, care 22 de ani a condus cu atâta zel și înțelepciune, și face părăstas pentru odihna acestui conducător peste mormântul căruia vecinicia și-a întins vâlul.

Banchetul.

Banchetul a fost servit de Kapussy Danil. S'au ținut mai multe toasturi a căror serie a fost începută de Ex. Sa care a închinat pentru împărțitul.

După care au avut recepțiunile în ordinea următoare: Reicher Aladár protopretorul Reghinului de sus în numele cercului său. Preoții conduși de protopresbiterul Vasilie Duma, iar învățătorii de învățătorul Ioan Borșian, și în sfârșit comitetul parohial a fost condus de dl preot local Ioan Vodă, cu care seria s'a încheiat.

Jocuri naționale.

La orele 4 după amiază tinerimea din Deda a dat o producție de jocuri naționale. Seara dl profesor T. Popoviciu cu corul seminarial a dat un concert vrednic de admirat, cu următoarele cântări:

Marșul cântăreților; Imn la centenarul seminarului „Andreian”; dșoara Elena Neagoș ne-a cântat la Pian piesa: Carnaval de București, fantazie română de L. Stern. Mica noastră debutantă a cântat foarte drăguț, tot dânsa a acompaniat și pe dșoara Duma în „Dans român” de Chovau.

„Balada” a fost artistic executată de gentila dșoară Mărioara Duma, fiica protopresbiterului Vasilie Duma din Reghin; tot dșoara Duma ne-a cântat minunat „Dans român” și pentru ambele piese a fost răsplătită cu călduroase aplauze.

Vivandiera și Hai în horă de Dima au plăcut mult publicului.

Dar să mă opresc asupra unui punct din program:

Doina cu text de Eminescu și muzică de Timotei Popoviciu.

Când publicul a auzit această minunată compoziție o liniște de nedescris domnea în sală. „Codrule Măria Ta; Doina aceasta nu numai că a fost bisată dar după concert publicul n'a cerut dela cor să cânte altceva decât Doina; și din întreg concertul, în inima noastră n'a rămas decât doina. E acesta un eveniment epocal în literatura noastră artistică muzicală.

...Și ca la toate concertele un dans animat a urmat și cu această ocaziune am remarcat și câteva costume naționale la următoarele dșoare

Victoria Șuteu a avut costum de România. Florintina Gliga un costum de Bistrița, și M. Nicolescu în costum de Toplița.

În 3 Iunie la 10 ore Excelența Sa cu întreaga suita a plecat lăsând cele mai frumoase suveniri.

Cu ocaziunea acestor solemnități harnicul preot Ioan Vodă s'a făcut sfințirea casei și și-a botezat copilul. Botezul a fost efectuat de către Excelența Sa Metropolitul asistat de dr. Eusebiu R. Roșca dând astfel copilului numele de Ștefan, și având numele de familie Vodă, reiese numele istoric de: Ștefan Vodă.

Solemnitățile din Deda sunt o dovadă că în butul tuturor năcazurilor, noi nu vom peri.

Deda, la 5 Iunie 1912.

Gregoriu Ceonța.

Revolver în cameră

Parlament stropit cu sânge

Deputatul Kovács își descarcă de 3-ori revolverul asupra lui Tisza. — Nu nimerește. — Încearcă să se sinucidă.

Lupta parlamentară și-a ajuns în Ungaria ultima ei fază, de decadentă, de rușine și scârbă. Vița romantică a betyărilor de pe pustă nu mai trăiește decât în poveștile pline de poezie fioroasă ale poporului maghiar. Toate au dispărut ca un vis de mult visat. Se părea că pentru totdeauna. Și azi vedem apărând, una după alta, figurile fioroase de mult dispărute dela răspântiile drumurilor de țară, în parlamentul ungar. Ambiții jignite, meschine interese personale neimplinite, răscolesc cele mai urite patimi omenești. În clădirea, care ar trebui să fie sanctuarul țării, pereții se sguđuie de cele mai triviale înjurături, în locul liniștei solemne urlete sălbătice, fluierături ce-ți iau auzul, taie văzduhul, simți miros de iarbă de pușcă.

Deschiderea ședinței.

Scenele de marți și miercuri se repetă.

La 10 și jumătate intră în incinta camerei contele Tisza încunjurat de garda-i nedespărțită de admiratori fanatici. Abia urcă tribuna, o ploaie de înjurături cade asupra-i; șuierături ausurzitoare de fluere, de sirene se amestecă în urletul sălbatic și potopul de insulte.

Tisza, liniștit își scoate creionul, aruncă o privire însoțită de un zâmbet ironic asupra deputaților din opoziție, și începe să scrie. Inseamnă numele deputaților cari urmau să fie dați afară, face un semn și în ușă apare poliția. În câteva minute întreaga opoziție e scoasă cu forța afară. Nu mai rămân în incintă decât guvernamentalii. Se face liniște. Vorbește Tisza. Vrea să-și justifice procedura.

Atentatul.

Abia a început să vorbească Tisza, în loja din stânga a ziaristilor se produce o învălmășeală. Iuliu Kovács care fusese exclus dela 30 de ședințe, năvălește prin loja ziaristilor în incintă cu revolverul în mână întins spre tribuna președințială.

Trei detunături urmate una după alta în intervale de o clipă, cutremură văzduhul. Tisza cade palid pe scaun. Face semn cu mâna. Nici un glonte n'a nimerit. Prietini aleargă la el și-l întrebă îngrijorați, ce s'a întâmplat. Soția lui Tisza privia mută de groaza de pe galerie scena ce i-se desfășura înaintea ochilor. „Doamne Dumnezeu!” exclamă când al partrulea glonte sfășie văzduhul, de astădată îndreptat de pe băncile guvernamentale asupra lui Kovács.

Kovács își trage un glonte în tâmplă.

Kubinyi, Pekár și alți deputați năvălesc asupra lui Kovács, voind să-l sfășie.

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în

Oradea-Mare (Nagyvárad) Össi-ter.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. — TELEFON n-rul 340.

Kovács își îndreaptă revolverul spre Kubinyi, trage, dar nici de astă dată nu nimește. Urmează o scenă cu adevărat tragică. Kovács își ridică revolverul la tâmplă, își aruncă aiurit ochii spre masa de oameni ce năvălește asupra-i, apasă cocoșa, un pocnet surd, și eroul zilei cade grămadă scaldat într'un lac de sânge. Lumea se îngrămădește în juru-i. Unii stau cu pumnii ridicați gata să-l lovească. A. Nagy și L. Pekár strigă, cu ochii ieșiți din orbite, spre ziariști:

„Canalii! Voi l'ați instigat!”

Sosește imediat ambulanta, ridică trupul aproape neînsuflețit al lui Kovács și-l duce la spital.

Aici medicul îi face o grea operație, scoțându-i glonte ce se oprise în țeasta capului.

Tisza închide ședința pe 10 minute.

Ce zice Tisza?

În mijlocul unei agitații de nedescris, contele Tisza deschide din nou ședința.

— Fapta aceasta — spune el — a fost fapta de groază a unui nebun nenorocit, — durere nu putem să cerem nici o reparație.

Se trece la ordinea zilei și debaterile se urmează fără să fie de față nici un deputat din opoziție. Mai târziu, ofițerii de poliție inspecționează incinta și constată, că un glonte a intrat în loja numărul șapte, unul în tribuna prezidențială și unul în scaunul notarului ședinței. Dacă cartușele aveau mai multă putere, contele Tisza și notarul Rudnyánszky erau să fie nimeriți.

Kovács — ascultat.

Până la orele 11 și jumătate atentatorul a zăcut fără simțiri în sanatoriu, la amiazi însă și-a revenit în fire și a putut fi ascultat.

— Nu-mi pare rău de ce-am făcut, — a declarat el. Îmi pare rău numai că n'am putut să-l nimeresc pe Tisza.

A recăzut apoi pe perne și și-a pierdut din nou simțirile. Medicii speră să poată fi redat vieții.

Deputatul Zoltan Lengyel a povestit în cameră, că el știa de planul lui Kovács. A alergat la parlament, dar tocmai când să intre a auzit detunăturile de revolver. Se spune despre Kovács că a fost înămolit în datorii și că fapta lui a fost dictată de această disperare. Eri sta încă întristat pe culoare și deputatul Dezideriu Abraham îl îmbărbătă.

— Nu te întrista prietene, te ducem noi în cameră.

Mai mulți ziariști au declarat că ei voiau să-l rețină pe Kovács, dar n'au izbutit.

Cele întâmplare în cameră au provocat o adâncă indignare în capitală. Pe străzi circulă miliția și jandarmii și pretutindeni se tem de izbucniri.

Kovács e prezentat ca martir al drepturilor poporului și mai mulți deputați din opoziție l'au vizitat la spital.

Garnizoana din Budapesta a fost din nou întărită și s'au ordonat jandarmi și mai mulți din provincie.

Cronică externă.

Războiul italo-turc. După cum era de prevăzut transpunerea câmpului de război în Europa are deja ca urmare încercături noi în cercurile diplomatice. În cercurile oficioase din Constantinopol se zvoneste, că între Italia și celelalte state ale triplei alianțe au survenit în timpul din urmă divergențe de păreri în ceea ce privește raza de acțiune a Italiei. Germania și Austro-Ungaria au declarat că nu pot permite Italiei să ocupe insulele Mytilene și Chios. Știrea acestei declarații a fost primită cu mare însuflețire și satisfacție din partea Turciei.

După știrile sosite din Anglia la Constantinopol acolo se constată imposibilitatea convocării unei conferințe europene. Aceasta nu se poate face mai ales în urma opoziției ce o face Anglia ideii unei astfel de conferințe.

Răspunzând corespondenței din „Temps” din Roma, care vorbește de opinia Italiei asupra unei presiuni a Europei, pentru a obliga Turcia la încheierea păcii, ziarul „Tanin” spune că Europa ar trebui să exercite presiunea asupra Italiei singura vinovată în aventura ei războinică.

Un comitet al insularilor din Marea Egee intrănit la Alexandria folosindu-se de prilejul serbării constituției italiene a adresat regelui Italiei, primului ministru Giolitti și președinților corporilor legiuitoare italiene, un apel telegrafic zicând că insularii nădăjduiesc în Italia liberatoare care va duce la bun capăt opera începută, asigurând insulelor o autonomie ca aceea a insulei Samos sau unindu-le într'un principat cu Samos. Alte depeși au fost trimise de acelaș comitet la Malta dlor Asquit și Kitchner arătând arbitrarul regimului turcesc în toate timpurile, pericolul întoarcerii la starea dinaintea cerind autonomie garantată de puteri sau unirea lor cu Samos. Demersul acesta a produs vie senzație.

Pasagerii sosiți din Rhodos povestesc că majoritatea trupelor italiene au părăsit insula Rhodos pentru a servi — zice-se — la ocuparea insulelor Chios și Mytilene.

În orașul Scala Nova aflător în Asia-mică în fața insulei Samos locuitorii mohamedani, cari sunt ca la 6000 au voit să masacreze locuitorii creștini. Armata însă a restabilit ordinea înainte de a putea duce la îndeplinire planul mohamedanilor fanatici, formați în grupe de câte 150—200 de oameni. După restabilirea ordinii totuș s'au constatat 6 creștini morți și 20 răniți.

*

Răscoala albaneză. Măsurile luate de guvernul turcesc pentru liniștirea populației Albaniei și înăbușirea răscoalei până acum n'a avut nici un succes. Tot mai mulți părăsesc satele și se duc în taberile răsculaților. La Ipec poporațunea răsculată a luat o atitudine foarte amenințătoare. Sârma telegrafică între Ipec, Djacova și Mitrovița e tăiată.

Comandamentul suprem militar turcesc a provocat pe răsculați ca în timp de 48 de ore să se supună, căci după terminul acesta va începe operațiunile militare.

8 batalioane sub conducerea beului Hassan în drumul lor spre Ipec s'au întâlnit cu arnauții răsculați, cari li-s'au pus în cale, Hassan a ordonat mașinile de împușcat și în timp de două ore drumul până la Ipec a fost liber. Răsculații au avut 30 morți și mai mulți răniți, iar dintre soldați au murit trei și 15 au fost răniți. Pașa Fadil a

sosit ieri la Ipec cu 10 batalioane, dar el nu s'a mai întâlnit cu răsculații.

*

Revoluția în Belgia. Revoluția izbucnită deodată în Belgia după lupta electorală înverșunată continuă și crește tot mai mult. Evenimentele revoluționare s'au prefăcut în o luptă pentru sufragiul universal. Ciocnirile pe străzi sunt tot mai amenințătoare și greva se răspândește peste întreaga țară. Deputații liberali au adresat o proclamație către popor, în care întonează, că nu recunosc de legală majoritatea guvernamentală și provoacă poporul la luptă pentru sufragiul universal și egal.

Demonstrațiile guvernul încă nu le-a putut înăbuși și mânia poporului e îndreptată mai cu seamă împotriva bisericilor și a mănăstirilor. Devastările și demolările continuă în toate părțile țării. Senatorii și deputații liberali încearcă, ca să rețină pe demonstrații dela excese, dar toate încercările lor rămân fără rezultat.

*

Lupta pentru prezidenția Statelor-Unite. În lupta desperată, fără părche, care curge de luni de zile în Statele-Unite între Taft și Roosevelt pentru prezidenție biruința lui Roosevelt devine tot mai probabilă. Și aceasta e o surprindere chiar și pentru aceia, cari de regulă văd dinainte sfârșitul dezvoltărilor în viața politică. Roosevelt multă vreme n'a voit să se pronunțe că primește candidatura republicană, când în februarie deodată a declarat, „că se supune dorinței exprimate din toate părțile”. Pe atunci încă și cei mai buni prieteni îl compătineau pentru căderea ce o va suferi față cu Taft, pentru că pe atunci nu-și putea închipui ca Roosevelt să-l poată doborî pe Taft care e la putere și are la dispoziție întreagă armata de funcționari, supuși lui și numiți de el.

După declarația lui Roosevelt a urmat declarația lui Taft, că pe el numai moartea îl poate împiedeca ca să nu lupte pentru prezidenție. Atunci deja se prevedea, că lupta între Taft și Roosevelt va fi foarte înverșunată. În martie s'au început alegerile preventive de delegați pentru conventul de candidare și rezultatele alegerilor dela început au fost de tot nefavorabile pentru Roosevelt, încât i-s'a profetit că nici o sută de delegați nu va avea la conventul ce se va aduna în iunie în Chicago. De atunci însă situația s'a schimbat mult. Roosevelt și Taft sunt de atunci neconțenit în drumul lor de corteșire. Corteșirea însă i-a adus folos numai lui Roosevelt. Taft a început să fie desaprobat de mulți pentru că prin acte adunate de prin arhivele ministeriilor a căutat să-l compromită pe Roosevelt, care la rândul său iarăș nu l'a cruțat pe Taft și în vorbirile sale l'a numit pe acesta de un om invalid în politică și a arătat eșecurile regimului Taft. În 21 mai s'au ținut alegerile preventive în statul Ohio, statul natal a lui Taft și Roosevelt a triumfat aci cu o majoritate de 30.000 voturi. Înfrângerea aceasta a lui Taft a schimbat deodată opinia publică din Statele-Unite în favorul lui Roosevelt și mai multe ziare mari se ocupă cu ideea, ca Taft să se retragă pentru că să nu fie slăbită și mai mult autoritatea demnității prezidențiale. Dacă însă partidul republican totuș îl va candida pe Taft, aceasta ar cauza căderea partidului pentru că Roosevelt ar ieși din partid cu mulțimea imensă de adherenți și ar forma un partid nou, care l-ar candida la prezidenție. Multe săptămâni mai sunt încă până când se vor face candidările și alegerea președintelui va fi numai în noemvrie, până atunci multe se pot iarăș schimba, dar de prezent cele mai multe șanse de biruință le are Roosevelt.

Democrații doresc ca partidul republican să-l candideze pe Taft, sperând că față cu acesta va triumfa candidatul lor, care probabil va fi Hannon sau Clark sau Wilson, sau chiar Gaynor, maiorul statului New-York. E foarte interesant că campania electorală pe Roosevelt îl costă zilnic 5—10.000 dolari și mai fiecare știe, că la spatele lui între alții se află milionarii Perkins, Oscar Strauss, etc.

!S'a deschis!

Müller I. és Fia

stabiliment colector de fabrică, văpsitor de pânuri, curățitor chimic și spălătorie de rufe cu aburi.

Arad str. Weitzer János nr. 7. (Noul palat gr. cat.)

Totfelul de haine pentru bărbați, femei și copii se curățesc pe cale chimică, ori se văpsesc. Albiturile devin albe ca zăpada.

Se primesc albituri pentru călcat.

La marele congres dela A-IbaIulia.

Au participat:
De pe văile Târnavelor
Ibașfalău: Gheorghe Simu, protopop. Dr. Morariu, avocat.
Hundorf: Nicolae Galea, preot.
Alma-săsească: Isip, preot.
Saroșul-săsească: Ștefan Seceta, preot. Aurel Seceta, învățător.
Așel: Vasilie Stoian, preot. Gavril Tătar, învățător.
Jernea: Nicolau Roian, protopop.
Mediaș: Ion Moldovan, protopop. Ștefan Seceta, învățător.
Brateiu: Alexandru A. Moldovan, preot.
Frîua: N. Todoran, preot.
Micăsasa: Ion Biriș, învățător.
Lunca: Ștefan Lita, protopop. Isidor Mihaiu, învățător.
Țiapu: Ion Marginean, preot. Petru Nemes, învățător.
Cinade: Aurel Hărșan, preot. Nistor Tutulea, învățător.
Lodroman: Vasile Bacila, preot.
Husău: Ilie Magda, preot.
Lupu: Nic. Puian, preot.
Mândrade: Ion Handrea, preot.
Cergăul-mare: Ion Popa, preot.
Cergăul-mic: Vasile Moldovan, preot.
Spătac: Dionisie Velicea, preot.
Veza: N. Moldovan, preot.
Ciufudiu: Sever Frățilă, preot.
Tür: Ion Păcuraru, preot.
Sâncel: V. Smigelschi, preot. Barbat, Sighișorean, învățător. Dămian, Teodor Pănzăan.
Iclod: Iosif Lita, protopop. Ioan Aldea, învățător.
Spini: Alimpe Costea, preot.
Sânmiclăuș: Ion Gligor, preot.
Tauni: Ion Trif, preot.
Făget: A. Truf, preot. Ion Velicea, învățător.
Eugen Bianu, mare proprietar.
Chesler: Ion Pop, preot.
Crăciunel: Vasile Călugăru, preot.
Tatarlană: I. Longa, preot.
Celateea de baltă: Miron Dascal, preot.
Boziaș: Ion Folea, preot.
Adămuș: Ilarion Dulău, preot.
Căpâlna: N. N., preot.
Jidveiu: Victor Barna, preot.
Bucerdea-grinoasă: Marian Pecula, preot.
Crăciunul inferior: Nic. Latiu, preot.
Cisteiul român: Abrudan, preot. Călugăr, învățător.
Obreja: Blasianu, preot.
Mihălț: George Popu, preot. Barna, învățător. Dăianu, notar.
Alecus: George Micu, preot.

Concert în Oradea-mare

În 3 Iunie n. am avut prilejul plăcut să asist la concertul bine reușit al reuniunii de cântări „Hilaria” din Oradea-mare. Timpul se părea nepotrivit pentru aranjarea unei astfel de manifestațiuni culturale și chiar pentru aceea s'a vădit gradul însuflețirii și stăruința fiecăruia dintre membrii reuniunii, — angajându-se a conlucra stăruitor pentru a obține rezultate frumoase. Îndemnul spre o muncă mai intensivă l-a dat și împrejurarea însemnată pentru „Hilaria”, că conducătorul mai bine de 10 ani a reuniunii, d. Nicolae Tiru de astădată pentru ultima oară a condus corul „Hilariei” deci succesul concertului a fost totodată și prinosul de recunoștință și admirație adus dirigentului harnic d-lui Nicolae Tiru.

Concertul ca manifestație culturală și ca prestațiune de artă a fost la nivel în urma concursului binevoitor a d-șoarei Iuliana Vajna, care și de astădată a ridicat prestigiul concertelor date de „Hilaria”.

Impresie bună ne-a făcut dela început alegerea și gruparea potrivită a singuraticilor piese din program, vre-o 12 la număr, multe aranjamente populare ale compozitorilor noștri, apoi cor mixt cu acompaniament de pian.

Punctul prim din program s'a început cu 3 cântece: „Ieri o floare”, „S'aseară” și „Vraja” interpretate de corul reuniunii cu multă bravură

și sentiment nuanțat. „Vraja” la dorința publicului s'a și repetat.

D. Marcel Jourca prin declamarea corectă a poeziei „Rugămintea din urmă” ne-a transpus în lumea sentimentelor soldatului care moare departe de locul său natal.

A urmat apoi „Răsunetul văilor” cântec executat cu rară precizie de corul „Hilariei”, unde d. N. Tiru a cântat cu multă duioșie partea sa de solo. S'a aplaudat viu.

Punctul 5 din program a constituit momentul de culminație al acestei seri splendide și anume piesa: „Fantaisie Pastorale” de I. B. Singelée, executată la violină de d. Dr. Eugen Pescariu pe lângă acompaniarea la pian a d-șoarei Iuliana Vajna. Au primit efectuoase mulțumiri dela public și aplause frenetice, căci atât d-șoara Iuliana Vajna cât și d. Dr. E. Pescariu au fost la culmea executării tehnice, d-șoara Iuliana Vajna a dovedit și de astădată multă rutină în arta pianului; i-s'a oferit și un prea frumos buchet de flori.

După aceea corul reuniunii a cântat bravuros piesa măiestrului G. Dima „Hai în horă”, care la insistența publicului s'a cântat și a doua oară.

Punctul 7 din program: „Noapte de primăvară” cor mixt cu solo de violină al d-lui Dr. Eugen Pescariu și acompaniamentul la pian de d-șoara Iuliana Vajna. Atât coristele, coriștii, cât și d-șoara Vajna și d. Dr. Pescariu s'au achitat frumos de rolul avut, și îndeosebi acompaniamentul d-șoarei Iuliana Vajna a potențat efectul grandios al piesei. Publicul a aplaudat frenetic.

Corul „Hilariei” mai cântă „Marș” de Musicescu, cântarea însuflețită a acestui marș închide seria manifestațiunilor.

Astfel concertul bine pregătit și dirijat cu mult simț de d. N. Tiru a animat din ce în ce publicul întrunit mai ales din Oradea, căci cei din jur puteau să fie reprezentați și mai bine.

După concert a urmat dans, unde părechi riguros elegante, purtate de fericire și tinereță se legănau agale în tactul melodiei. Dansul a durat până în zori în mijlocul unei animații neobișnuite, prevalând la tot cazul jocurile naționale.

(dr. tp.)

Conferința preoților gr. cat. din tractul Bistriței

În ziua de 2 Iunie a. e. Dumineca I-a după Rosalii a fost conchemată prin vrednicul nostru protopop tractual P. O. D. George Stanciu conferința de primăvară a preoților din acest tract în parohia Șirioara. Tot în aceasta zi și în această parohie și-a ținut corpul didactic dela școalele noastre confesionale din tract adunarea anuală a reuniunii „Mariana” filiala Bistrița, despre a cărei decurs, cred că va face raport vre-un domn învățător, membru al reuniunii.

La 8 ore a. m. preoțimea tractuală a mers la s. biserică unde s'a făcut mai întâi Utrenia în decursul căreia preoții prezenți sau mărturisit confesarului tractual. Imediat s'a celebrat sf. liturgie pontificată de către Prea On. Domn protopop tractual asistat de mai mulți preoți în biserică parohială. Răspunsurile și cântările dela sf. liturgie le-a escutat corul tineretului din acea parohie, isntruat de învățătorul local domnul Andreiu Mureșan. Fiind o zi frumoasă cu soare lucitor poporul din Șirioara cu mic cu mare și mulți oameni din comunele învecinate îmbrăcați în vestminte albe de sărbătoare grăbia în cete, să fie de față la sf. biserică, să asculte o sf. liturgie solemnă servită de mai mulți preoți, cum rar își numai cu ocaziunea conferințelor preoțești se poate asculta.

Imediat după dejunul dat la masa ospitală a preotului local, s'a început conferința preoțească.

P. On. domn protopop, președinte, prin o vorbire plină de sentiment espune scopul ce îl au conferințele preoțești, contribuind a lăți între dânșii experiența câștigată de fiecare pentru binele moral și sufletesc al poporului.

Se cetește reserisul Prea Ven. consistor prin care s'au aprobat decisiunile conferinței trecute. Presidiul face un esposeu verbal despre starea religioasă-morală din tract, din care reese că în cele bisericesti și școlare se constată progres.

Referitor la preoții absenți s'a adus hotărâre

de a se pedepsi cei ce nu și-au motivat absența în scris cu 20 cor., care la cas repetit de accaș persoană să se duplicate, un remediu foarte sănătos față de preoții renitenți.

În absența bibliotecarului tractual on. Ioan Petrinjel cooperat în Bistrița, care fiind împedecat de afaceri bisericesti nu a putut participa la conferință, Prea on. președinte face raport despre starea cassei și bibliotecii tractualo preoțești.

Venind la ordine cel mai însemnat punct din programa conferinței: revizuirea statutului fondului de pensiuone preoțești, conferința a luat la desbatero mai mulți paragrafi; în timpul debaterii a intervenit un caz plictisitor, anume fiind înștiințat oficiul notarului cercual din Beclean de către notarul cercual că preoții români ar avea o mare adunare națională în Șirioara și temându-se administrația ca nu cumva să fie mai periculoși cei 10 preoți persecuți în frunte cu protopopul tractual pentru ideea de stat, decât cele 20—25 mii de români cari au fost de față la meetingul din Alba-Iulia, a alergat reprezentantul administrației la fața locului, chemând pe preotul local Ioan Leményi la primăria comunală pentru neînșinuarea conferinței însă i-s'a dat răspuns că nu poate merge până după terminarea conferinței trebuind să stea până în capăt la conferință. Nesatisfăcând răspunsul acesta pe reprezentantul administrației a venit însuși în persoană dl subpretore cercual Szatmáry la locuința parohială însoțit de scriitorul său și aduce la cunoștința președiului conferinței că a venit cu ordin dela administrația cercuală din Beclean, prin care în mod oficios oprește ținerea conferinței neînșinate și cere dizolvarea ei. Președintele mai întâi cu bin răspunde reprezentantului administrației că biserică noastră are drept a ținea adunări, fiind o instituție întărită prin legile statului, cu atât mai vărtos că în aceste conferințe se pertractează cauze pur bisericesti, deci nu poate dizolva conferința. Dl pretore cere apoi că dacă nu voieste președintele a dizolva adunarea preoțească cel puțin să-i concedă să asiste la ședință, la aceasta bravul nostru șef tractual i-a declarat cu toată bărbăția, că nu primește asistența puterci administrative la nici un caz, și că numai dacă ar fi constrins prin forță brachială cedeză dizolvarea conferinței, astfel dl subpretore cu buzele umflate și cu o amară lecție morală la buzunar s'a retras și s'a depărtat fără nici o ispravă.

După depărtarea dlui subpretore s'a continuat ședința, cerând preoțimea schimbarea §-lui 11 din statut în care se zice că: „Preoții, cari la inactivarea fondului se află deja în serviciu de peste 10 ani încă au drept la beneficiile fondului sunt însă datorii să plătească pe lângă taxa fundamentală și taxele anuale pentru trecut de pe atâți ani, câți doresc să li-se numere la pensie. Mai puțin de 10 ani și mai mulți de 25 ani însă nu se pot rescumpera!! Conferința, având în vedere augmentarea fondului de pensiuone, ca acela să poată satisface trebuințelor, cere schimbarea paragrafului acestuia cu adausul că preoții cari voese a răscumpăra anii de serviciu să solvească pe lângă taxele statutare și interesul interesului după sumele ce ar avea a le solvi în raport cu numărul anilor rescumpărați, deoarece făcându-se rescumpărări de 20—25 ani deserviciu și neîn-casându-se interesul interesului de pe acei ani, fondul de pensiuone se scurtează considerabil și aproape se ruinează, încât e pericol că dacă ar veni înainte multe cazuri de penzionare nu ar fi de unde să se plătească pensiunile rămânând neatacat fondul ei sau ar primi cei ajunși la penzionare o pensie bagatelă ori de loc nu s'ar pensiona. Aceasta îngrijorare ar trebui să cuprindă pe întreaga preoțime diecezană și ar fi o necesitate urgentă a discuta schimbarea în forma aceea a §-lui 11 din statut în adunările tractuale, căci pe toți frații preoți din cura animarum ne priveșc de oportivă și răul ar trebui sanăt.

Fiind insinuat ca disertante P. O. D. George Stanciu protopop, își cetește disertațiunea: „Sfânta Unire” — spicuire istorică — un studiu vast lucrat pe bază de documente istorice în care espune soartea tristă a bisericii românești din patria noastră pe timpul înainte de reformațiune, în decursul reformațiunii bisericesti, nisuințele bisericii luterane și a celei calvine prin scrieri de a atrage pe Români la biserică reformată, epoca de renaștere prin reunirea bisericăscă cu

CRONICA ȘCOLARĂ

Revizorul școlar.

(Continuare și fine.)

Dar să revin reluând firul întrerupt. În decursul vremii oamenii de bine din congresul nostru național bisericesc, fie din convingere, fie din curiozitate au aderat la ideea învățătorilor și au exoperat hotărârea, că în fiecare dieceză să se institue un revizor școlar; fără însă a se fi hotărât și planul și sfera lui de activitate, când ar fi ieșit la iveală. Că *revizorul ca instituție de control și de inițiativă totodată*, trebuia instituit pe baza principiului organic pentru parohii, pentru protopresbiterate, pentru dieceze și pentru metropolie; căci altfel unui revizor nici să-i pui automobiluri și aeroplane la îndemână, nu va putea revizui niciodată, necum de 2 ori de 3 ori pe an întregă munca școlară din 400—500 de școli dintr'o dieceză, munca reuniunilor învățătoarești cu despărțămintele lor; și în fine nici sinodul diecezan din Arad cu consistorul nu s'ar fi încurcat în întrebarea, că ce pregătiri să aibă revizorul diecezan școlar.

Numai în școala parohială sfera revizorului îi reclamează prezența zi de zi pe un minut două, spre a revizui prezența învățătorului și a elevilor, semnând catalogul de prezențe și ziarul lecțiilor propuse în orele prescrișe, despre care face raport comitetului parohial la finea săptămânii.

Ar zice cineva, că așa ceva ar fi o pedanterie, dar se știe din experiență, că mulți dintre cei comози și apatici cu „doara” lasă orele să sboare, și săptămâni de-arindul tândălesc încrezându-se în arta lor de spoitori, spre a putea face față tuturor eventualităților de cercetare și examene.

Revizorul însă va grijii, ajutat de instrucția sa de controlă, ca spoiala, ce o pierde elevul îndată ce a ieșit peste pragul școlii, să nu poată lua locul învățământului temeinic, care singur este zestrea școlară a elevului pentru viață și care trebuie executat după măsura timpului prescriș și planului de lecții zi de zi.

Acest simplu serviciu de revizor școlar parohial, unde sunt mai mulți de un învățător, îl face cel din clasa superioară, unde e numai unul, membrii comitetului parohial cu rindul de săptămână.

Revizorul tractual protopopesc are să revizueze cel puțin odată în lună ziarele prezențe și cel de lecții după ce a stat de față la prelegere din care ca om expert judecă tactul, procedura și exactitatea didactică a învățătorului. Își face notițele pentru adunările despărțământului reuniunii învățătoarești, raportează șematic, scurt, pe formular tipărit, lună de lună la protopresbiterat și direct la revizorul diecezan.

În adunările despărțământului asistă la referatele refecțiilor tuturor secțiilor pentru disciplinele de învățământ, precum și la desbaterile lor, și de după notițele culuse la revizii de deslușiri, informații, explicații și îndigitări; apoi revizund lucrările acestei adunări, raportează atât la protopopiat cât și la revizorul diecezan.

Numai din grupul învățătorilor celor mai distinși s'ar putea recruta revizorii tractuali, după ce au prestat un anumit examen de promovare și au dovedit serviciu neexceptionat în decursul funcționării lor învățătoarești.

Venind rindul să vorbim despre revizorul diecezan, care cel puțin odată în anul școlar are să cerceteze fiecare școală din dieceză pentru suprarezivizarea învățătorilor, a revizorilor parohiali și tractuali, pe deasupra îi revine și datoria de a revizui și munca profesorilor dela institutul pedagogic diecezan, să asiste la toate conferințele profesionale, la adunările generale ale reuniunii învățătoarești, împărțându-le acestora rezultatele progreselor făcute pe terenul didactic al fiecărei discipline școlare în lumea pedagogică-didactică și a raporta șematic prin consistor sinodului diecezan și direct revizorului metropolitan din 3 în 3 luni.

Este deci firește de dorit, ca revizorul diecezan să fie om de școală, dar cu științe superioare academice format în universitate și cu cultură largă, cu praxă câștigată în școlile diecezei sale precum și în călătoriile externe la școlile de renume din alte țări.

Țările înaintate în cultură nu trebuie să stea

Roma, un studiu interesant din domeniul istoriei bisericești. Disertațiunea a fost ascultată cu atențiune, iar conferința își exprimă îndestulirea și dorința ca disertațiunea să fie trimisă spre publicare la foaia bisericească „Unirea”.

On. Ioan Baciu preot în Șoimuș prezentează conferinței un memorandum al preoțimeii bienaliste gr. cat. române din provincia mitropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș în care se conține cererea preoților bienaliști din arhidieceză pentru obținerea de împărțire cu congrua egală cu a preoților sistematice. Clerul tractual sprijinesc fără nici o rezervă încercarea preoților bienaliști referitoare la îmbunătățirea sortii materiale a lor, P. O. D. protopop și preoții prezenți subscriu memorandumul, care se alătură la protocolul conferinței spre a fi susținut prin M. On. oficiu protopopesc Prea Veneratului Ordinariat diecesan spre a fi părtinită prea grațios din partea Prea Veneratului Ordinariat cererea preoților bienaliști.

Din sânul conferinței s'a trimis o telegramă la adresa Ilustrisimului Domn Episcop al nostru Dr. Vasile Hossu de cuprinsul următor: „Clerul și învățătoria tractului Bistrița întruniți în conferințele sale de primăvară depun omagiile sale fiești și Vă doresc bun sos și îndelungă viață.” — Președinții.

Conferința viitoare se hotărăște a se ține în parohia Cristurul-Becleanului.

După aceste M. On. domn protopop președinte mulțumind celor prezenți de interesul ce l'au arătat în pertractarea programului conferinței ridică ședința, cântându-se cântarea „Cuvine-se cu adevărat.”

Trecând partea oficială, preoțimea prezintă a fost invitată și a luat prânz la masa ospitală a simpaticului confrate Ioan Lemenyi unde frații preoți împreună cu iubitul nostru șef tractual au petrecut câteva momente fericite discutând chestii de viață pentru popor. Însemn că în locul bisericești mici vechi preste puțin timp se va ridica în Șirioara o biserică nouă, corăspunzătoare, spre care scop contribuie poporul cu repartiții de bani și decimă de bucate.

Astfel în tractul nostru sub conducerea înțeleaptă a P. On. d. protopop George Stanciu constatăm o stare de progres, căci d-sa are la inimă binele preoțimeii, învățătorimeii și a poporului din acest tract și continuând cu toată demnitatea opera antecesorilor protopopi de neuitată amintire pic, în un tract în care preoțimea cu trecut istoric pentru ținuta sa bisericească și națională românească și-a împlinit întotdeauna cu sântenie datorința.

A aranjat între alte multe în primăvara a. 1911 misiuni populare în Bistrița la cari toate predicele le-a rostit profesorul de s. teologie și bun orator Clarisimul Domn Dr. Victor Bojor, cari misiuni au produs în popor multă îndreptare sufletească. D-sa combate maghiarizarea din școlile cu toată energia pretinzând dela învățători să nu treacă preste limita propunerii limbii magiare ci să instrueze paralel în limba română și maghiară dacă nu pot mai mult face, pentru care lucru e și luat la ochi din partea inspectorilor reșegici de școlile.

Cu conlucrarea P. O. D-sale s'a obținut pentru parohia Șirioara congrua preoțească anuală de 1468 cor. și o pensie pentru învățătorul Iuliu Chitta din Bistrița de 1500 cor. la an.

A lucrat mult pentru reușita meetingului ținut în 29 Mai la Alba-Iulia trimițând grabnic preoțimeii din tract proteste concepute de d-sa și tipărite pentru a le subscrie poporul răspândite în mai multe părți din diecesa noastră, apoi 250 exemplare în arhidieceza Orășii mari, din cari un exemplar s'a trimis scaunului pontifical la Roma, al doilea la meeting și al 3-lea în arhivul parohial.*)

*) Textul protestului s'a publicat în „Romanul.”

închise dinaintea revizorilor diecezani și an de an să facă, însoțind pe revizorul metropolitan, excursii de studii de pe unde știu, că pot aduce folos în sfera lor de activitate acasă.

(Din cauza prisosului de material, sfârșitul numai în numărul viitor.)

INFORMAȚIUNI

Arad, 7 Iunie n. 1912.

Loteria Reuniunii fem. rom. din Arad și jur. Reuniunea Femeilor române din Arad și jur obținând dela ministerul de finanțe autorizare pentru amânarea tragerii loteriei, aduce la cunoștința publicului că tragera loteriei va avea loc în luna octombrie.

Persoanele cari posedă bilete de loterie spre vânzare sunt rugate așa dar să binevoiască a le desface, iar acelea pe care socotesc a nu le putea vinde să le trimită înapoi Reuniunii.

Rectificare. La suma subscripțiilor pentru inundați publicată ieri s'a adăugat, din greșală, de două ori suma de lei 422 astfel încât totalul general a ieșit 1274 cor. 62 fil în loc de 852 cor. 62 fil. cât este în realitate.

Pentru loteria reuniunii femeilor române din Arad și jur au sosit mai nou următoarele obiecte dela

dna protopop Gitta, Șiria, un frumos ștergar țesut.

Dșoara Flora Bonts, Arad, 3 statui teracotta, — o frumoasă periniță-brod. cu motive românești.

Dșoarele Stela și Geni de Herbay, Arad, un frumos port-batiste broderie, o taviță broderie, o taviță croșetată.

Dșoara Emilia Coșa, Arad, un frumos fugar cusătură cu motive românești, o taviță.

Dșoara Hortensia Bogdan, 2 cadre pentru fotografii, port-ilustrate, 3 vase pentru flori, 5 tavițe.

Potopul din Bănat. Conform raportului publicat de vice-comitele comitatului Caraș-Severin, pagubile cauzate de inundația din zilele trecute sunt următoarele:

După ultima socoteală făcută de autoritățile locale în orașul Lugoj s'au dărâmat aproape 300 case, au rămas sub cerul liber 1894 de familii cu 8979 de membri familiari. Paguba orașului se urecă la suma de peste 800.000 coroane, iar a privaților la peste un milion coroane.

Ministrul president, dl L. Lukács, trimițând comitatului deocamdată suma de 20.000 coroane își exprimă compătimirea prin următoarea telegramă: „Catastrofa grozavă, la care a ajuns de nou comitatul, a cutremurat adânc guvernul, în numele căruia îmi exprim adevărata compătimire și durere, atât comitatului, publicului aceluia, cât și celor bântuiți”.

În cercul Bega pagubele ating suma de 35.000 cor.

În cercul Bocșei suma de 240.650 cor. și anume în zidiri 32.150 cor., în alimente 25.000 cor. și în sămănături 163.500 cor.

În cercul Bozovicului 62860 cor. și anume în zidiri 3000 coroane, în sămănături pe valea Almăjului 59.860 coroane.

În orașul Caransebeș 815.000 coroane și anume paguba orașului 15.000 cor., paguba privaților în sămănături 800.000 coroane. Aici nu numai c'au fost inundate sămănăturile, ci 800 jugere de pământ de calitate cea mai bună acoperite cu petriș în așa măsură încât au devenit pentru mulți ani sau poate pentru totdeauna nefolosibile.

În cercul Caransebeșului 640.320 cor. și anume în zidiri 30.000 cor. în sămănături 609.000 coroane.

În cercul Făgetului 9050 cor. și anume în cai și alte mobile 650 cor. în sămănături 8400 cor.

În cercul Iamului, în comuna Iladia, un om și 286.800 coroane în sămănături.

În cercul Lugojului 280.990 coroane și anume în zidiri 54.990 cor. în sămănături 226.000 coroane.

În cercul Moldovei-noui 152.200 și anume în zidiri 20.700 cor. în sămănături 131.500 cor.

Caut

un candidat de avocat

cu praxă pe lângă condiții favorabile. A se adresa: **Dr. Emil Montșia**, avocat Șiria (Vi-lăgos).

In cercul *Oraviței* 134.800 cor. și anume în zidiri 7550 cor. în sămănături 127.250 cor.

In cercul *Reciței* 872.150 cor. și anume în zidiri 315.000 cor. în sămănături 552.000 cor. și în vite 4150 coroane.

In cercul *Timișului* 961.450 cor. și anume în edificii 35.000 cor. în sămănături 923.950 cor. în vite 2500 cor.

In cercul *Teregovei* 25.500 cor. în sămănături.

Pagubele cauzate comitatului în drumuri fac 842.400 cor. Astfel suma tuturor pagubelor îndurate de comitat, abstrăgând căile ferate de stat și societate locale, apoi societățile industriale din Nădrag și Ferdinandsberg se urcă conform calculului făcut imediat după retragerea apelor la 8.609.120 cor.

O feministă din evul mediu. Din prilejul desvălirii bustului d-nei Luisa Labé, una din cele mai renumite poete a Franței, feministele din Franța sărbătoresc cu mare însuflețire amintirea acesteia care a fost cea dintâi feministă în adevăratul înțeles al cuvântului, încă înainte de aceasta cu sute de ani. Numele îl păstrează operele sale, din cari se poate constata, că înainte de aceasta cu patru sute de ani a propagat principiul feministe ale zilelor noastre, cari prin îmbrăcăminte și felul de a trăi au compromis în multe părți întreaga mișcare feministă, ba din contra, din operele sale și din istoria vieții sale reeșă, că a fost adevărată inimă nobilă, cu un fond de gândire ideal, și cu un gust deosebit de bun în ceea ce privește îmbrăcăminte femeii.

Bustul a fost ridicat de orașul Lyon lângă care s-a aflat micul orașel în care s'a născut la 1520 Luisa Labé. In acele timpuri acest oraș a fost centru vieții intelectuale din sudul Franței. Trăind la tinerete rău de tot cu mamă-sa mașteră, a căutat mângâiere în artă și poezie, ocupându-se totodată și cu muzică. Afară de aceasta a iubit foarte mult sportul șiia admirabil să călărească Scriitorii din timpurile acelea au asemănat viața ei cu a fecioarei de Orleans. Și cu toată viața aceasta a ei, dansa a fost adevărată feministă. Amorul o singură dată s'a furișat în sufletul ei, idealul era un ofițer, care e subiectul tuturor sonetelor sale. Numai după ani îndelungați a edat poeziile sale, cari i-a făcut renumele, întunecând chiar și pe cel al lui Clementin Marot, cel mai renumit poet liric din veacul al XVI-lea. Era deja de 32 de ani când s'a măritat după un om simplu de tot, pe care nu-l iubea, însă îl prețuia pentru inima-i nobilă.

Salonul dânzei a devenit locul de întrunire a tuturor artiștilor. In o operă a sa face următorul apel către dame:

— Mai bine împodobiți-vă cu glorie și cu bun renume, decât cu lanțuri de aur, inele cu diamante și haine împănate. Obiectele acestea numai până atunci sunt ale noastre, până când le purtăm, însă respectul și onestitatea câștigată prin muncă serioasă va rămânea de tot și pururea a noastră și nu o va putea răpi nici bărbatul hrăpăreț, nici violența femeii, dar nici timpul.

— Ridicați-vă gândirea și de-asupra mediului de azi al vostru, folosiți talentele voastre pentru ca să învățați pe cei din jurul vostru, căci trebuie să ne silim, ca să nu ne poată evita aceia, cari cred că sunt făcuți să domineze și să pretindă dela noi supunere.

Această femeie poet nu numai pe femei voiește să le ridice spiritualmente prin sfaturile sale, ci sperază că mișcarea aceasta va avea și asupra bărbaților urmări salutare. In o operă a sa între altele zice:

— Și bărbații se vor sili astfel, ca prin onestitate și știință să se ridice la un grad mai mare de cultură, căci se vor teme ca nu cumva una dintre femei, despre care poate nici nu au bănuț, să-i întreaacă.

Din colecte benevole orașul Lyon i-a ridicat statua, care va reprezenta modelul femeii din acele timpuri.

Prorocirea. Renumitul astronom francez, Camille Flammarion, în cel mai nou număr al revistei franceze „Revue” se reîntoarce din nou la cea mai plăcută temă a lui, la presimțirea omenească, și ca să dovedească din nou existența acestei însușiri omenești, povestește o întâmplare foarte interesantă, care s'a petrecut încă la anul 1865 în Italia. In orașul Sarteano din districtul Siena concerta în timpul acela o bandă de 34 violiniști a cărui primist din cauze politice era mereu persecutat de poliție, astfel că era silit să se refugieze în străinătate. Primistul a rugat pe un prieten al său numit Sassaroli care se afla de scurt timp din oraș ca să-l substituie până ce se vor forma astfel împrejurările, ca să se poată reîntoarce în oraș. Când s'a prezentat Sassaroli prima oră în fața violiniștilor, ca să se prezinte și să înceapă probele, înaintea proprietarului casei Bacherini a declarat îndată: „așa o impresie și presimțire ciudată m'a cuprins, ca și când casa ar voi în tot momentul să se surpe și să ne îngroape pe toți”. Declarația aceasta a fost ascultată de cei de față cu cea mai mare mirare și începuseră toți să creadă, că Sassaroli și-a pierdut mințile. Acesta văzând îndoiala pe fețele celor de față declară cu emfază că în cutare zi și oră pot să fie siguri cei de față că casa în adevăr se va surpa. Cu toate că țineau de nebun pe Sassaroli, întreaga orchestră a fost de părerea, ca să cheme un inginer să cerceteze întreaga zidire. Doi ingineri au cercetat zidirea amănunțit, dela piv-

niță până în pod și au aflat întreaga zidire în starea cea mai bună, ba au declarat încă că nu este cauză a se teme de nimic. Sassaroli însă a a susținut cele spuse, ba a rugat pe toți violiniștii, ca peste patru zile nici unul să nu vină, căci dânsul nu răspunde de nimic, lipsind și el în timpul critic dela probe. In ziua a patra întreaga orchestră s'a prezentat în sala de probe, ba încă și Sassaroli, însă numai pentru moment ca să convingă pe cei de față ca să plece imediat. Primistul era atât de iritat și emoționat, încât întreaga orchestră mai mult involuntar i-au urmat sfatul și au plecat cu toții din casa semnalată atât de primejdioasă de către Sassaroli. De-abea au părăsit casa și întreaga zidire producând o puternică detunătură s'a surpat... Întâmplarea aceasta a impresionat întreg orașul, și conform actelor aflătoare în arhiva orașului municipiul a votat mulțămintă primistului-proroc, pentru că a scăpat viața la atâția oameni.

„Tokio” extirpător de bătăături. Se poate folosi cu succes contra bătăăturilor (la picioare), negilor și contra scortășării pielii. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea bătăăturilor. — 1 doză 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: Tömöri Antal, Cegléd, II. kerület.

x E o mare nesocotință a cumpăra mașini agronomice dela fierari, deoarece și aceștia primesc mașinile din 2 ori mai multe mâni și astfel cumpărătorul trebuie să le cumpere cu de 30—40% mai mare. De aceea recomandăm fabrica de mașini agricole și de aranjamente pentru mori Schiel Testvérek, în Brașov (Brassó), unde se pot căpăta și în plătiri în rate, fără urcare de prețuri. Cel mai sigur izvor de cumpărare în Ardeal. Catalog de prețuri gratis și franco. La comenzi mai mari la dorință trimitem mașiniști experți la fața locului, pe cheltuiala noastră proprie.

x A încetat! căderea părului, aceluia, care întrebunțează renumitul și miraculosul balsam „Venusul” pentru păr al lui Dr. Sepețianu. Balsamul acesta ajută creșterea, împiedecă căderea părului și încetează total mătreața. De vânzare la Toth Adorján, drogheria la „Venus”. Lugoj-Lugoj. Tot aci se capătă și renumita cremă „Venusul”.

x Un plăcut spectacol pentru orașul Vârșeț este expoziția de mobile a lui Ștefan Sladek, Str. Kudrici 42, lucrate în propria lui fabrică. Se află în mare asortiment, dela cele mai simple până la cele mai luxoase, precum, mobili pentru camera de dormit, salon, sufragerie, birou. Mobile tapițerate, fier aramă și piele, apoi pian, tablouri, covoare, perdele, cele mai renumite mașini de cusut, în prețurile cele mai ieftine. Garnituri complete pentru locuințe, hotel, ville și camere de baie, cu condiții foarte favorabile. Recomandăm fabrica aceasta în atențiunea On. Public cititor, ca înainte de a-și cumpăra mobile să viziteze atelierul lui Ștefan Sladek, convingându-se astfe despre înălțătatea mobilelor lui lucrate cu cel mai perfect gust artistic și cu toate acestea totuși foarte ieftine.

FOIȚA ZIARULUI „ROMANUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(109)

— Urmare —

Trimisei acuma surorii mele o stofă atât de delicioasă că cu drept cuvânt nu știu cum să-ți dau o idee: inchipuieșteți niște linii fine, fine, fine... atât de fine cât le poate concepe imaginația d-tale... fondul e albastrul cerului, iar între linii sunt ochiuri, labe, ochiuri, labe, ochiuri, labe... îți spun că-i răpitor; cât despre mine, te asigur că n'am mai văzut nici când atât de grațioase pe lumea asta.

— Bine; dar asta-i pestriț.

— Nu, asta nu-i pestriț.

— Ei, ei! e pestriț.

Trebuie să spun în treacăt că Șarmanta e puțin cam materialistă, ceva cam pornită a nega și a se îndoii, și că sunt multe lucruri primite în societate, pe cari ea nu le admitea și cu cari nu se împăca de fel.

Gentilă, explică foarte liniștită că stofa de care vorbise nu oferea ochiului nici o împetrișătură, și ea strigă de-odată: „Ah! dragă, șnururi, d-ta ai încă șnururi! Azi nu se mai poartă astea.

— Cum! nu se mai poartă șnururi?

— Nu; se înlocuiesc cu colțuri.

— Atât mai rău, — dacă-i așa, căci nu-i drăguț... cu colțuri!

— Colțuri, da, toate cu colțuri: pelerina se face cu colțuri, se pun pe mâneci; epoleții se fac în colțuri, se împodobeste cu colțuri ciorapul, cu un cuvânt, tot, tot. Iar șnururile nu se mai poartă.

— Dar nu-i drăguț, Sofia Ivanovna, o garnitură numai în colțuri.

— Ba din potrivă e foarte drăguț, cât se poate de drăguț; asta se brodează cu două urzeli; se fac întorsături largi la mânecă... și de-asupra... Dar iată, iată ce te va mira, ce te va face să strigi că... da, ai să rămâi uimită. Imi vei crede dacă-ți spun că talia e acum mai lungă cu o treime, că partea dinainte coboară ascuțindu-se și că osul corsetului trece peste orice margini? apoi fusta se încrețește de jur-împrejur aducând cu forma vechilor coșuri, și se pun pe dinapoi cocoloașe sau pernuțe de vată ca să fie cu tot dinadinsul femeie frumoasă.

— Trebuie să se recunoască că asta-i... frumos, — zise Șarmanta făcând o trăsătură plină de demnitate.

— Da, ai dreptate, și eu sunt perfect de părerea d-tale, — zise Gentilă.

— Ceeace e sigur, e că eu n'am să dau parale pe lucruri de acestea.

— Nici eu nu, îți jur... vezi d-ta unde merge moda; zău, asta-i ciudat de tot. Am luat dela sora mea tiparele ei tocmai așa cum îți spun, ea să râd.

Melania, fata mea în casă, se puse numai decât pe cusut... știi d-ta cât este ea de iute... dar...

Va să zică ai tiparele la d-ta? strigă Șarmanta vădit agitată.

— Da, soră-mea mi-le-a împrumutat pentru câteva zile.

— Ah! dragă prietenă, dacă Melania d-tale coase deja, asta însemnează că ea a croit; pentru numele lui Dumnezeu, împrumută-mi tiparele acelea.

— Cât că le-am promis aseară Prascoviei Teodorovna. Când mi-le înapoiază, numai decât.

— Eu, după Prascovia Teodorovna! după ea, crezi d-ta? Dar ar fi prea de tot să preferi lume străină înaintea a lor d-tale.

— Și ea mi-e mătușă.

— Ei așa, ce mătușă! o mătușă din spre partea bărbaților... Nu, Sofia Ivanovna, nu vreau să știu nimic; asta-i prea mult, d-ta vrei să mă ofensezi; dar poate că te-ai plictisit de cunoștința mea și și-o fi venit în gând să rupi.”

Biata Sofia Ivanovna nu mai știa ce să facă, văzând foarte bine între ce focuri se așezase singură; prosteeasa vanitate care o făcuse să vorbească îi pricinuia în clipa aceasta un necaz cu adevărat demn de milă. Din fericire trebuința de a flecări puțin cuprinsese pe Șarmanta și veni cu foarte mult folos în ajutorul nepoatei sale Gentila.

„Ah da, și frumosul nostru? — zise mătușă.

(Va urma.)

LITERATURĂ.

Altă ortografie

De Dr. Al. Bogdan.

(Urmare).

Deci putem formula regula ortografică pentru scrierea cuvintelor compuse astfel:

Deoarece o singură noțiune se exprimă printr'un singur cuvânt, și deoarece fiecare cuvânt se scrie separat, toate cuvintele cari numai se rostesc ca un singur cuvânt (fiind stăpânite numai de un accent) dar laolaltă nu formează o singură noțiune, se vor scrie despărțindu-le cu trăsura de unire.

Această regulă ortografică își găsește eprijin și în analiza logică a raporturilor dintre noțiuni, așa cum se găsește expusă în W. Wundt, Logik I, paginile 147—149. (1893).

Acum se va înțelege ușor, de ce tocmai prepozițiile și conjuncțiile fac un stadiu mai scurt în categoria cuvântului compus, care încă n'a devenit un singur cuvânt. Fiindcă prepozițiile leagă două noțiuni, iar conjuncțiile două judecăți, și în funcțiunile acestea ale lor ele sunt judecăți, și în funcțiunile acestea ale lor ele sunt poate cele mai tipice reprezentante ale noțiunilor, cari arată o relațiune (Beziehungsbegriff. v. Wundt, Logik I, pag. 121). Iar un raport între două noțiuni ori între două judecăți fiind de cele mai multe ori simplu, de un singur fel, e destul un singur cuvânt pentru exprimarea noțiunii, care arată relațiunea.

De aceea pot scrie într'un singur cuvânt:

dupăce, pânăce, deoarece, cutoatecă, pentrucă, eumcă, întrucât, oridecâteori, decât; chiar și: de-când, pânăcând etc. Bine înțeles: atunci, când aceste cuvinte au funcțiunea curată de conjuncțiune. Căci în următoarele fraze nu le voi mai scrie ca un singur cuvânt: „De când ai sosit? Până când rămâi? De câte ori ai fost în pește!!! Aici de când, până când reprezintă câte două noțiuni; de câte ori reprezintă trei noțiuni.

Deaceea, pentruaceea se pot scrie așa, când reprezintă noțiunea „prinurmare”; dar la întrebarea „de ce ai făcut?” voi răspunde așa: de aceea ori de-aceea. Vom ajunge să scriem cu vremea numai: dupăceea, pensemne, cum scriem azi anume.

Prepozițiile asupra, deasupra, dedesuptul, din-dărăptul (casei), dinaintea (porții) dinapoia (noastră), dimprjurul, dinăuntru, depe, înspre, dinspre, pelângă, pela, dela le vom scrie aproape totdeauna așa. Sunt pe cale de a deveni cuvinte compuse și: deacurmezisul (văii), injurul (casei e o grădină). Asemenea acestora se vor preface e timpul și: îns us, în jos (se duceau însus și înjos). Dar va trebui să scriem încă: casa de peste deal, covorul de supt mine, de prin păduri, de prin ease.

După atâtea exemple socotesc, că am clarificat îndestul criteriul, după care mă orientez eu la scrierea cuvintelor compuse. De aceea renunțând de aci înainte la discuție și explicare voi însira simplu toate cuvintele ce mi-le-am însemnat scrise așa, cum cred eu că ar fi mai logic și consecvent.

De-afară, de-aiurea, într-aiurea, de-acum trei ani (dar se poate scrie: deacum eu nu te-oi mai vedea); am luat pământ de desuptul casei, vino de-a dreapta, de-acolo (d. ex. — Vin de Odobești? — zău, de-acolo), pe sus, de jos, du-le de-aci, de-aci-nainte, de azi, de ieri, de-alaltăieri, de prin, de-aseară, de cu vreme, de cu noapte, de cu iarnă, de demult, despre ziuă, de vreme, de peacum, de peatunci, de-altădată, de-astădată, dese ori, de-a-sila, de-a-dura, calea-valea, pe de-geaba, câte-un, câte-o, ori câte..., slavo-română, româno-ruso-turc, nou-născut, hopa-topa, treacă-meargă, treacă-ducă-se.

Oricare, niscaiva, fiecare, ceeace (dar: celor ce) cuiva, cineva,

aparte, niznai, ultranaționalist, ultraelegant, ultraiatinist, atotputernic, atotștiutor, neîmpăcat, neîndoiș, neasemănat, motoflete, coșcogeamite, atotștiința, bunînțelegere, două mii, a cincea oară, de cinci ori,

întrarginta, întraripez,

dimpreună, împreună, laoparte, deiarândul, deaci-ncolo, dar: du-le de-aci) deacolo, întraci, întracolo (cf. încoaci, încolo), deadreapta Tatălui, devale, peacolo, peaci, dinaintea, afund, acasă, pealocuri, demult, peatunci, peacum, întotdeauna, deseară, desedimineață (dar: cin se scoală de dimineață) întruna, niciodată, deocamdată, deodată, dintr'odată, deatunci, deabinelea, debunăseamă, aoleo și daoleo, întraccea (și, în alt sens, într-aceea) dintrutâi (controla la acest cuvânt este foarte sigură. „Dintru întâi ne-am uitat în jur apoi ne-am așezat santinelele”. Oricine simte, că trebuie scris dintruntâi.)

deadreptul, dealungul, dealatul, doasemenea, dimpotrivă, pe deantregul, deandărătele, deavarma, cu dinadinsul, deajuns, întradins, înzadar, întradevăr, nicidecum, oarecum, par'că, (dar mi-se pare că nu-ți aduci aminte), întocmai, defel, deloc, deobște, alene, aminte, anevoie, almenteri, foartebine (nota; dar adverbul: foarte bine).

În parte (am luat holdele în parte) încă va deveni cu timpul *împarte*.

Țara-de-jos, Austro-Ungaria, Moldo-Vlahia, Turnu-Severin, Turnu-Măgurele, Târgu-Jiu, Vălenii-de-Munte, Râu-Vadului, Vatra-Dornii, Ocenele-Mari, Râmnicu-Vâlcei, Râmnicu-Sărat, Lacu-Sărat, Lacu-Sft.-Ana, Borgo-Bistrița, Borgo-Joseni, Borgo-Mijloceni, Borgo-Mureșeni, Borgo-Prund, Borgo-Rus, Borgo-Suseni, Borgo-Tiha, Borlovenii-Noi, Borlovenii-Vechi, Bucium-Cerb, Bucium-Izbita, Bucium-Sat, Bucium-Poeni, Cetatea-de-Baltă, Ciceu-Cristur, Ciceu-Giurgești, Poeni, Oprea-Cârțișoara, Oradea-Mare, Ohaba-Ciceu-Poeni, Oprea-Cârțișoara, Oradea-Mare, Ohaba-de-sub-Piatră, Ohaba-Ponor, Ohaba-Sârbească, Vâlcelele-Bune, Vâlcelele-Rele, Sântămăria-de-Piatră, Sântămărtinul-Deșert, Sântămărtinul-Sărat, Sângeorgiu-de-Murăș, Sângeorgiu-de-Câmpie, Satu-Rău, Satu-Nou, Satu-Mic, (adjectivele-tribute din numele proprii se pot scrie și cu literă inițială mică: Satu-mic, Bofovenii-Vechi), Șura-Mare, Șura-Mică, Vaida-Recea,

Muntenegru, Câmpulung, Turnuroșu, Târgoviște, Satulung, Brașovechiu, Vaidacuta, Vaidahaza, Vaidasig, Subpiatră, Subpădure, Subcetate(!), Satulbarbă(!), Sântimihai, Sântion, Sântioan, Santioana, Vașlab, Vașcapău, Vurpăr, Vorumloc.

Barbăcot (Barbă-cot), nichipercea, Sfarmă-Pietre, Batăl-crucea (ar fi să se scrie Bată-l), Strâmbă-Lemne, Harap-Alb, bogogrosul, gură-cască, șgârie-brânză, târâie-brâu, pierde-vară, porc-de-câne, handra-druga, sataru-belea, terchea-berchea, tandra-manda, talmoș-balmoș, titiri-pitiri, calea-valea, azi-mâne, o clipă-două, șase-șapte, treanca-fleanca.

Capodoperă, motoflete, etc. etc.

Exemplele acestea sunt îndestulitoare pentru a orienta complet pe oricine, care ține seamă de regula ortografiei cuvintelor compuse, pe care am formulat-o la începutul acestui articol.

Promisesem că voi da și câteva „varietăți” ortografice. Înțeleg: exemple rare, grele, încurcate, pe cari unul nedeprins le scrie cu siguranță greșit. Iată-le, cu ortografia corectă:

Tare-or fi îmbătrînit. C'a crescut Murășu mare. Unde-i este condeiu? Ia-i-l și i-l du acasă. Facă-i-s-ar gura strâmbă. C'asa-i jocul românesc. Suițu-te-ar la înălțime. Văzutu-o-a Iacob? (adecă scara). Ce-are-a face? Insușindu-și-o...

N'o 'nțelese 'n felul. (N'o-nțelese-n felul). N-o-ntrecuse, pentru-a-l mai lăsa. Urātu-ncepe-a-i da fiori. (Urātu 'ncepe-a-i da). Cercând de sine-a

și-o ascunde. Iute-mpinge 'n ușă s-o silească. (Iute 'mpinge 'n ușă s'o silească). Folosi-i-va? Da-i-veți? Da-i-se-va?

Aprinde-se-vor candelile pe mormânt. Lumina-se-va vechiul portret? S-a-nrădăcinat (S'a 'nrădăcinat). În loc d'a'l milui (d-a-l). Inchipuindu-ți-i pe eroii... A plânge-i cumînțenia lor.

Și-i rupe veștmântul și părul i-l zmulge, și-l strânge de mijloc, topindu-i puterea. Isprăvitu-ți-ai lucrarea? Duce-m-aș și m-aș tot duce. Sorusa-i mai mică. Mie mi-e de-ajuns. Tie ți-e de-ajuns. Ea i-a zis. Facu-mi-l-aș măr gutuii. Datu-ți-a ce ți-a promis? Purtatu-ne-ai din sat în sat. Jelui-m-aș și n-am cui. Du-te opt cu-a brânzii. N-o s-o știe (n'o s'o știe). Pentru'o pușcă, arz'o focul. Pare-mi-se că-s certați. Datu-ți-sa ce ți-s-a promis?

Coboară-te asupra-mi iubire

Privindu-ne-n taină.

Pentru dreptate-adus-am aceste... Născutu-s-a ntre turme un neam, ce va trăi (Născutu-s'a 'ntre). Câte veacuri se cer spre-a-i ridica? Trimesu-ni-le-a Basta ca un biruitor, etc. etc.

Măntuind seria aceasta de articole imi dau seama, că singurele schimbări radicale, pe cari ochii oficialilor și neoficialilor nu le-ar putea primi, sunt aceste două: 1) scrierea diftongului ea numai cu *ia* și a diftongului oa numai cu *ua*, și 2) prefacerea lui *e* în *i* (secur) în cazuri ca acestea: te ai dus (ti-ai dus), cine a fost cini-a fost. El ar face ce-i drept din sistemul nostru ortografic un sistem curat fonetic.

Prin urmare: făcând concesii acestea două, credeam că atât „Academia Română” cât și „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” vor putea primi sistemul nostru ortografic fără multă discuție.

Și ar fi păcat, dacă numai din conservatism n-am voi să deslegăm definitiv chestiunea ortografică noastre introducând în locul celei de astăzi o altă ortografie!!

Ultima oră

Obstrucție în camera magnaților.

Deputații din opoziție au pornit o vie agitație printre membrii casei magnaților, cu scopul ca să îi hotărască să obstrueze reformele militare votate de camera deputaților. La această mișcare s'a alăturat și contele Dessewffy, fost președinte al senatului în era coaliționistă.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

NAGY JENŐ,
 specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR
 (La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
 Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
 garanță de zece ani.

Rog să fiți cu atențiune la prețurile introduse de mine!

Talii de batist 2—3—4—5 cor. talii etamine 5'50—6'50 cor. talii de carton 1'50—3 cor., jupoane de lister 3—4 cor., haine pentru copii 2—3—4 cor., jupoane de clott 2.80—5—7 cor., șapci, pălării și șorțuri pentru copii.

Senzație: cravate pentru domni, foarte potrivite pentru gulere înalte, 1 bucată numai 20 fil. Cămăși pentru bărbați, bismăluțe, cartoane, zefire cu prețuri ieftine. Ghete de pânză pentru copii 1—1'40 fil., pentru dame 1'50—3'40 fil., pentru domi 2'80—3'80 fil., trăsuri pentru copii, mare asortiment de umbrele și ploiere.

Wilhelm Andree, Sibiu—Nagyszeben, Dragonerwache.

„ARDELEANA”
Institut de credit și de economii, societate pe
acții în Orăștie.

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **director executiv** și **secretar** al institutului nostru să
eserie concurs cu termen până la 30 Iunie a. e.
stil nou.

Beneficiile înpreutate cu aceste posturi sunt:
Pentru director:

- a) Salar fundamental 4800 Cor. la an;
- b) Bani de evartir 30% a salariului funda-
mental;
- c) 5 adause evinevenale de câte 10% a
salariului fundamental;
- d) tantiemă în suma de 1% a venitului
net anual computată conform statutelor;
- e) diurne și spese de călătorie conform re-
glementului special;
- f) drept la pensie în condițiile normati-
vului referitor.

Pentru secretar:

- a) Salar fundamental 2400 Cor. la an;
- b) și c) ca la director
- d) tantiema statutară
- e) și f) ca la director.

Concurenții la postul de director au să
arate competența lor teoretică și practică pentru
conducerea afacerilor institutului, iar dela re-
flectanții la postul de secretar, să cere evalifi-
carea iuridică și praxă de bancă premească, sau
evalificare comercială teoretică.

Eventualele informări ce s'ar dori să pot
cere dela direcțiunea institutului.

Dat din ședința plenară a direcțiunii țin-
ută la 24 Maiu 1912.

Direcțiunea.

Caut

un candidat de avocat
Incepător.

Dr. Nicolae Petra, avocat
Săliște (Szelistye).

Aviz!

Am onorul a face cunoscut onor. public:

I.
că cancelaria din Lugoj mi-am predat-o dlui ad-
vocat Dr. Corneliu Jurca din Lugoj;

II.
Că mi-am deschis cancelarie advocațională nouă
în Bocșa-montană (Boksánbánya).

Cu stimă:
Dr. Stefan Petrovicu,
advocat.

Gustați
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

Ingrădiri cu pietrii mormântale.

Lespezi pe mormânt, sarcophage

dela cele mai simple până la cele mai pompoase,
din material foarte durabil care întrece piatra cio-
plită, cu prețuri ieftine pe lângă garanță; execută
pardoseli de granit, totfelul de specialități de pietrii
artificiale, vase de flori, stâlpi, decorații pentru
grădini, fântâni arteziane, trepte, decorații pentru
zidiri, în orice stil; desemnuri și proiecte face
gratis și în provincie:

Némethy István,

sculptor, întreprindere de zidiri cu ciment și beton
Cluj—Kolozsvar, strada Bástyá n-rul 4.

TELEFON nr. 644.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își rocomandă atelierul bine
asortat cu materiale uscate.
Întreprinde și execută tot felul
de lucrări aparținător acestei
branșe, aranjamente interne
și lucru pentru edificii ori
unde, și în ori ce stil, cu
::: prețuri moderate. :::

Iohann Gensthler

giuvaergiu și ciasornicar

în Orăștie

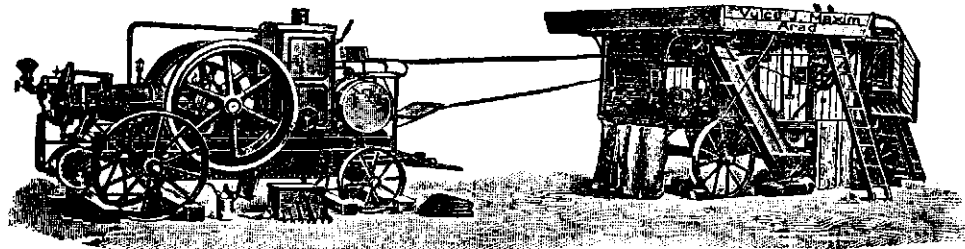
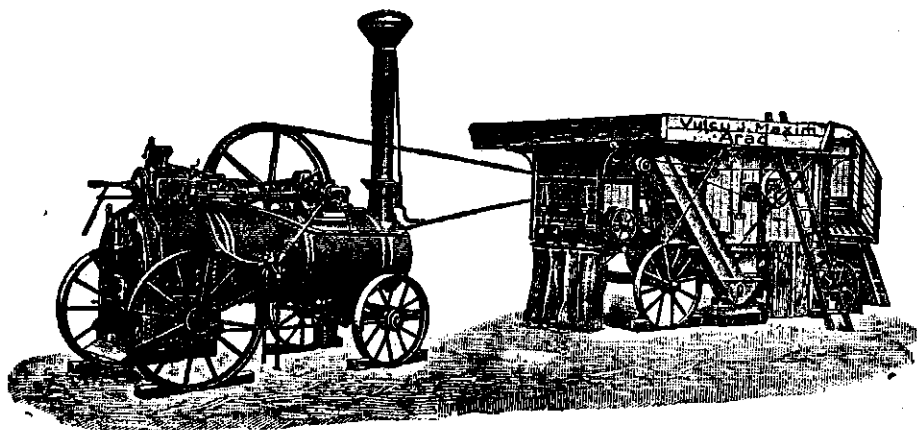
Szászváros.

Fillală în Szászsebes.

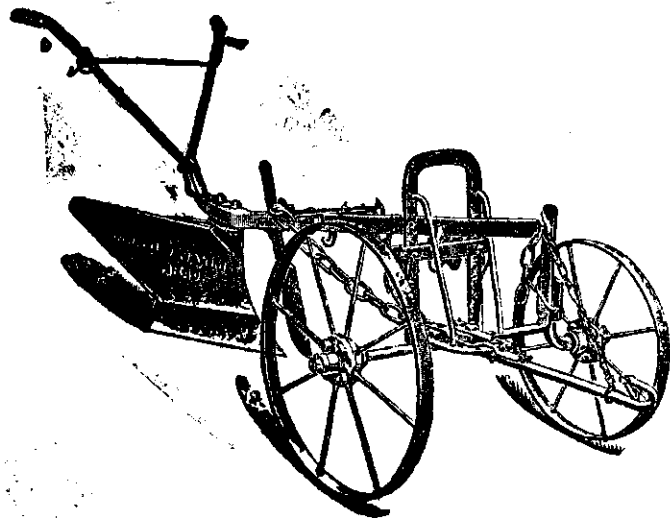

Vânzare de juvaere, de aur și argint și
ceasornice pe lângă garanție și prețuri
moderate. — Se fac orice reparaturi de
juvaere și ceasornice de aur, repede, pre-
cis și ieftin. Serviciu conștiințios.

MAXIM I. VULCU fabricant de
mașini
ARAD, Strada Fábían László n-rul 5—6. Telefon nr. 603.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să
umbe singure, o efeptuese în prețuri
moderate, după sistemele cele mai prac-
tice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu
transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de
secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleu brut sau cu benzină. Mai departe instalez
totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente
mechanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la
firma **MAXIM I. YULCU** Arad, strada Fábían László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

BIROU COMERCIAL PENTRU IMOBILE :: ȘI PENTRU CREDIT FONCIAR ::

Rezolvă în mod foarte culant cumpărarea și vânzarea de pământuri, vii, păduri și case. Mijlocește împrumuturi noi și convertează grabnic și favorabil datorii vechi, atât în loc, cât și în provincie. Sunt prenotate actualmente mai multe case mai mici și mai mari din loc, precum și mai multe proprietăți. În caz de binevoitoare autorizare până la rezolvire nu se compută nici :-: o cheltuială. :-:

LUSTBADER ADOLF
birou de mijlocire conces. prin lege.
ARAD, piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 12.

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietri monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

MAȘINI

pentru industria cimentului,

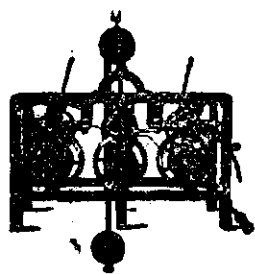
Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fémlémez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93—13.

Oroloage de turn

pentru palate, aces comunale, fabricii, locuințe private regulează și aranjează mai favorabil:

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly

dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage din

Budapesta, VII., Tököly-ut n-rul 52.

(Casa proprie).

Cataloge și specificări de prețuri trimit gratis și franco.

CIASORNICE, GIU-VAERICALE, GRAMA-FOANE și PLĂCI :
cu plățire în rate, pe lângă garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreaga țara la

TOTH JÓZSEF,
orologier și chirometric
SZEGED, Dugonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparații cu garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit și franco. Cele mai bune plăci românești de gramafon.

Cel mai frumos și cel mai ieftin cadou și suvenir este inelul cu litere alui Fischer, care se poate lărgi și strânge, cu literă după plac. — Prețul în bani gata: inel de argint, aurit 2 cor., inel de aur 14 carate 5 cor. și aur cu mărgăritare și pietri turcheștan 7-50 cor. cu 3 briliante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fil.

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în bransa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiile cele mai convenabile. : : :

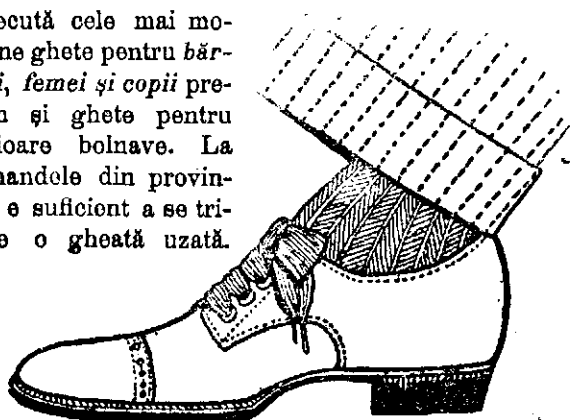
Prospecte gratis!

Albert János

pantofar de primul rang

Oradea-mare-Nagyvárad str. Nagy Sándor 1.

Execută cele mai moderne ghetă pentru bărbați, femei și copii precum și ghetă pentru picioare bolnave. La comanda din provincie e suficient a se trimite o gheată uzată.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

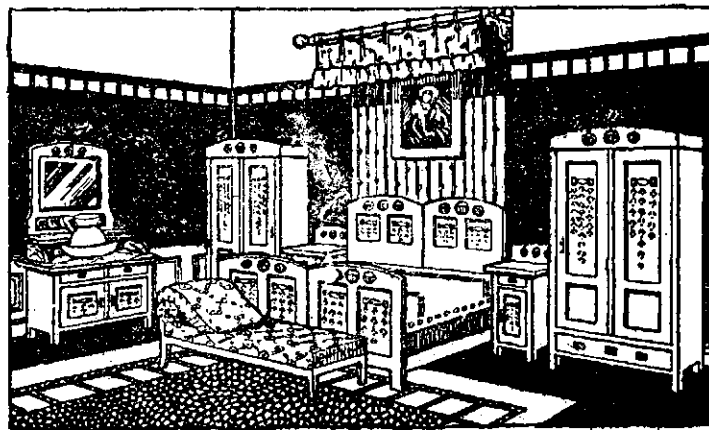
VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44—46.

Cea mai renumită

mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECZ).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Cel mai mare depozit de cuptoare de olane

Michail Wagner

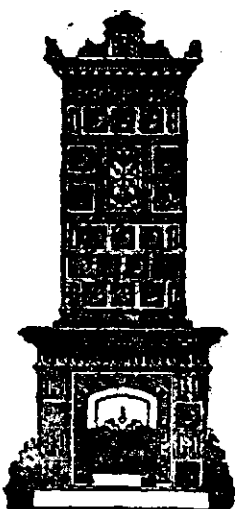
fabricant de cuptoare și olar

BESZTERCZE, Ungargasse nr. 12.

Recomandă cuptoare de olane, căminuri, cuptoare pentru bucătării; fabricație proprie, pe lângă prețuri moderate, modele simple până la cele mai complicate în culori variate și moderne.

Totfelul de reparaturi și prefaceri se efectuează cu prețuri convenabile.

Comandele pentru băi de vană și căptușirea pereților se fac de-asemena din asortimentul depozitului.

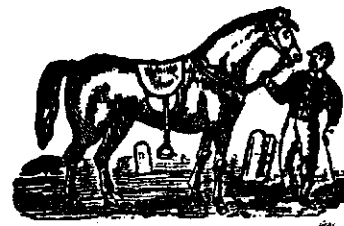

Vad Gabor

curelar și șelar

ORADEA-MARE

(Nagyvárad), str. Körös n. 38.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că sub firma de mai sus am deschis un atelier modern pentru
curele și șele

Țin în magazin totfelul de echipamente pentru trăsuri, pentru călărit și pentru vehicule. Mărfurile sunt fabricate din cel mai excelent material și se vând cu prețurile cele mai ieftine. — Primesc oricărui lucrări în bransa aceasta. Reparații se fac cu prețuri moderate.

Proprietarii
de mașini de treerat
cruță bani, timp și lucru
cu folosirea coșului
brevetat „STERN”

O comisie de specialitate a constat, că o cantitate de paie de 500 de bugle treerate cu coșurile de până cum, a dat încă 680 kgr. de grâu la a doua îmblătire cu coșul »STERN«.

Cere prospect franco și gratuit dela

Bárdos és Brachfeld,
Budapest, VI., Gyár-utca 5.

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65 ani, rămânând procentele acele...

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plătire în rate

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez luminare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura generală comercială.

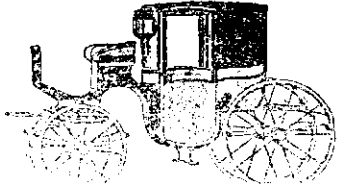
Pálmer Mátyás

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-utca 6—8.

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul.”

Decorat cu medalie de aur la ex. agricultură din Lugo.
DICSICS B. IGNÁCZ,
succesorul lui Bálint Dicsics.
Atelier de trăsuri, șele și lustruire.
LUGOJ, strada Niță Popa
lângă biserică gr.-orientală rom.
Pregătește totfelul de trăsuri și cărute,
precum și lucrări de dogărire și faurărie.
Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

De neintrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

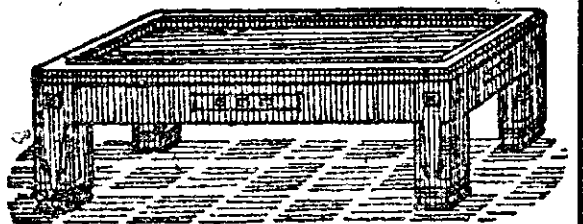
Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chemic și a colora, sunt neintrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, danțele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acuratețe. Baltoane de piele le colorez în colori închise.

Premiat la expoziție cu medalie de aur.

H. PALLÁN succesor
Styászni József

prima fabrică ardelenă de billarde și țimplărie la
Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de billarde și în provincie. — Ține mare asortiment de billarde noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

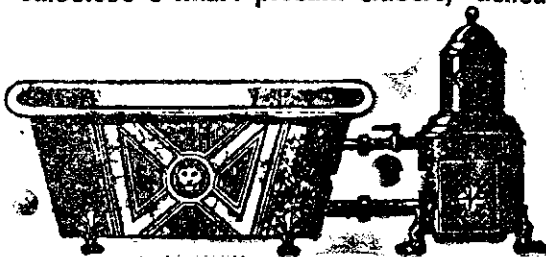
Carl Piffel, prima fabrică de
obiecte de metal

Premiat de mai multe ori.

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca sarkán Krauszer-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte edibctee de metal: precum ciubere, ucloare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tablă cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conduci pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neintrecutul aparat »Temes«.

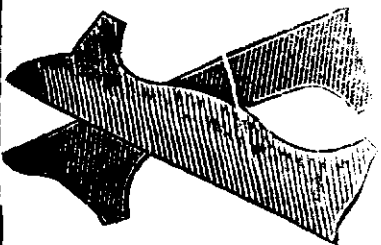
Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci.

Catalog de prețuri la dorință gratuit.

Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și
Nagyszeben, Kleiner Ring 5. accesorii pentru in-
dustria de cojocărie,
curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piel lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opincl. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

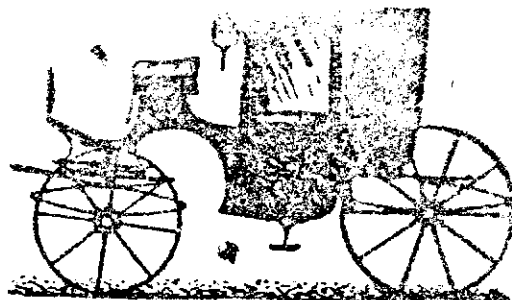

Heinrich Rastel

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin în depozit cele mai moderne TRĂSURI, precum și totfelul de CĂRUȚE.

Primește ori-ce lucrare de reparare și transformare, vopsire și pregătire de șele în preț foarte ieftin.

Mandler János

intreprindere de beton, piatră artificială și teracotă

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de lucrări în bransa lui, și anume: teracotă, canalizare, betonare, conducte de țevi de lut și ciment, uscare peretilor umezi, trepte (scări) de piatră artificială, pereți, conuri „Rabitz”, inele pentru fântâni, bazenuri, fântâni arteziene și vâlcele executate neexcepționabil și cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servese gratuit.

Vilhelm Connerth

NAGYSZEBEN—HERMANSTADT, Elisabethgasse 53.

Fabrică după diferite sisteme:

bănci de școală conform celor mai moderne cerințe igienice, pregătește apoi bănci și scaune pentru biserici; table de școală; rame pentru hărți; rame pentru desen și dulapuri pentru școală. Catalog ilustrat la dorință trimite gratuit și franco.

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie pentru ferestri

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909. TELEFON 909.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-albă—Fehértemplom, str. Schiller (lângă „Burg”)

Fond. în anul 1880. Telefon nr. 46. Premiat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marele său magazin de mașini de cusut pentru case precum și pentru ateliere; mașini de cusut speciale pentru blanări, mănșeri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helicul-Premier. Kayser etc. Garnituri pentru biciclete, clopoțele, lampe, coraete, ținător de săbii, pompe în totă mărimea, etc. etc.

GRAMOFOANE;

Pathée cu marca „Engel” Automate statif.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice limbă din Monarhie. Noutăți.

Pentru plătire în bani gata și în rate.

Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi.

Garanță. Executare excelentă.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu stimă:

Reinhold Zoller,
mecanic.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

ARAD.

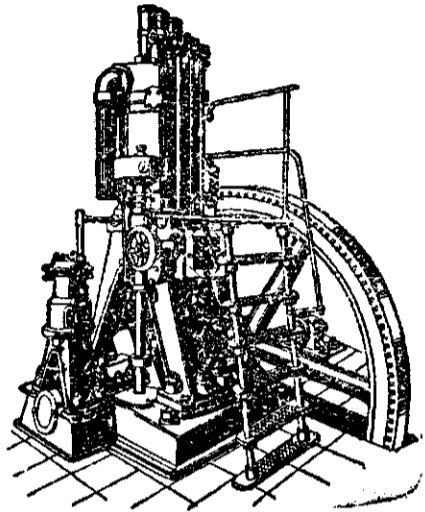
FRĂȚII SCHIEL

fabrică de mașini, stabilimente
pentru edificare de mori, turnă-
torie de fer
BRAȘOV.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

Efectuează stabilimente de turbine, motoare și locomobile de ulei brut, „Corona”, mori mănate cu motoare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de scărmanat și de tors lână.

Execuție modernă, solidă și reală.

Serviciu prompt și prețuri moderate.

Motoare „GÜLDNER” sistem Diesel de ulei brut sunt mașini de instigare cele mai economice și nesimțitoare.

Neajuns în bunătate, și în consum de materie inflamabilă.

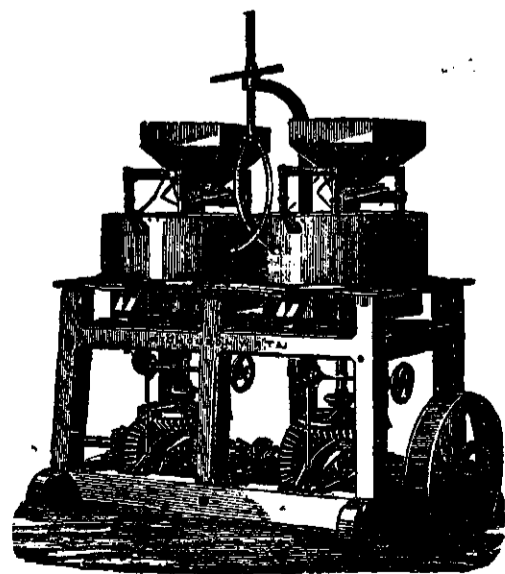
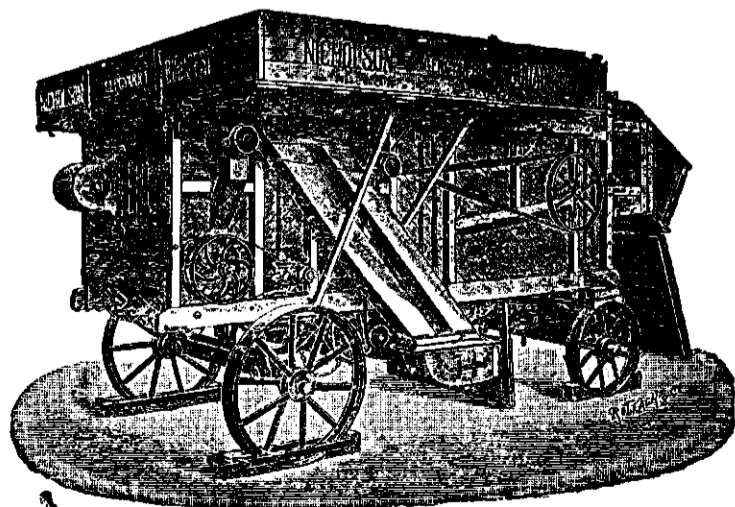
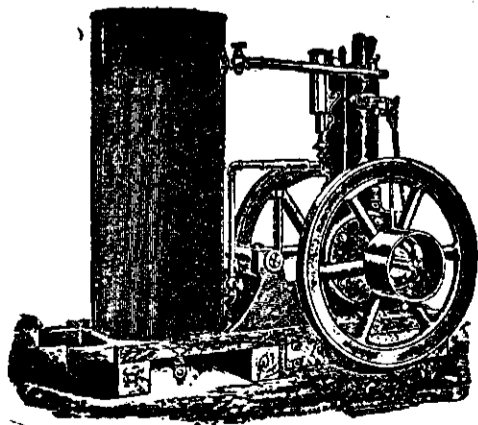
nr. telefonului 604.

FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** aranjăm **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu ulei brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

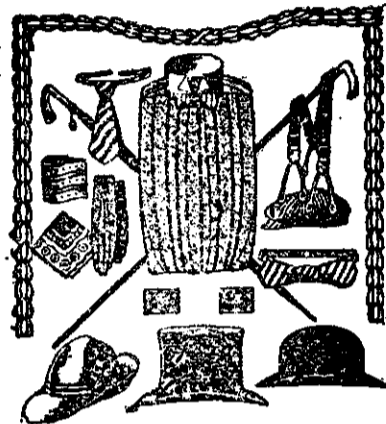
Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.
„Catalog trimitem gratuit“.

Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de
modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU
LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoarea a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. În special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de **albituri** pentru bărbați, și de **ghete** pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem

Cu stimă:

Cintea și Hau

Nr. telefonului 604.

„Harem”

cea mai bună gumă

1 duzină 4 coroane.

In Arad de vânzare numai în drogheria

Török A. és Tsa

Andrássy-tér nr. 20.

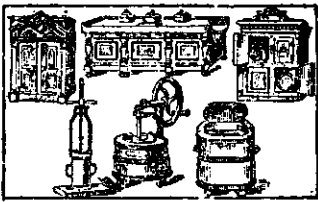
50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.

Budapesta VII., Rákoczy u. nr. 64. Telefon: 106—69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevetate și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători

De carne din Ungaria — se pun în circulație. despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută reșinate. Apa de gheață se întrebunțează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate gheață afară.

☐ Să nu se confunde cu alte fabricații. ☐

Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

Cine dorește să cumpere

Reparaturi se fac solid și ieftino!

clavire bune, plane sau pianino,
harmoniu de școală sau orgonă

să se adreseze cu încredere către

Salonul de clavire F. A. KAUFFMANN
in SIBIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

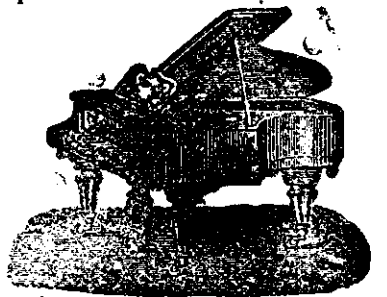
Unicul reprezentant pentru:

Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestată de artiști în broșură
stau la dispoziție în orice timp.

Zeitter și Winkelmann! Fabrica de carte de clavire din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Tarin.

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școale de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricanților de clavire din Viena, Posesorul mai multor medalii.

Frații Stingl! liferanți de carte, premiați în mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

GARANȚIE!

Lepter János, fabrică de piese de fier și articole de lăcătușerie.

Budapest, X. Asztalos Sándor-ut 16. sz.

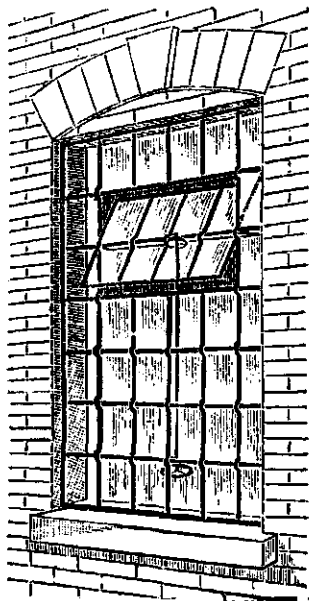
Inființată la 1885. Adresa telegrafică: LEPTER, Budapest, Pékerdö. Telefon 55-22.

FERESTRE prinse în rame de fier,
cele mai perfecte și mai ieftine în timpul prezent!

Noutate!

**FERESTRELE
KÖPLINGER
BREVETATE.**

INTRODUSE
IN 14 STATE
CIVILIZATE!

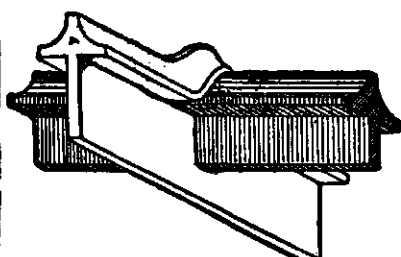
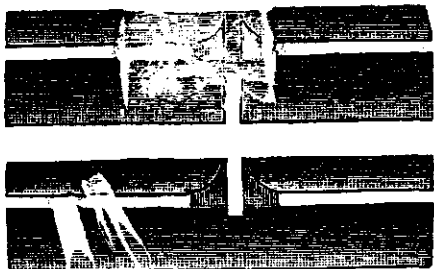

Noutate!

**FERESTRELE
KÖPLINGER**

sunt practice
pentru:

magazii,
hambare,
fabrici,
grajduri,
verenzi și
case de sticlă.

Sistem Köplinger.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.